

"PROLETAREC"
je delavski list
za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

Drugi najstariji
jugoslovanski
socialistični list.

STEV.—NO. 1171.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 20. FEBRUARJA (FEBRUARY 20,) 1930.

Published weekly at
3630 W. 26th St.

LETO—VOL. XXV.

BREZPOSELNOST JE DANES NAJVEĆJE SOCIALNO ZLO

ČEMU "GOSPODARSKE" KRIZE?

Sistem, ki sloni na produkciji za profit, je glavni
vzrok brezposelnosti

Pet velikih gospodarskih depresij, katere je končno
nasledila kronična brezposelnost

Delavec ima naprodaj samo svojo delovno silo. Ako je
zanjo trg, ima službo in dohodke. Če ima dober poklic in je
organiziran, prejema plačo, ki mu omogoča, da živi po tako-
imenovanem ameriškem življenjskem standardu.

Kriza zanj pa nastane, ko izgubi službo, kajti s tem izgubi
vse. Delavec poseduje le svojo delovno silo. Dokler ima za-
njo kupca, ima dohodke v obliki plače. Ko kupca ni več, do-
hodki izginejo in začne se zanj slabi časi.

Periodično ponavljanje kriz

Industrialne krize so v tej deželi običajen pojav. Vsakega
toliko časa so se zaloge blaga napolnile, ni bilo kam z njim, pa
so kompanije ustavile obrat, dokler niso prodale nakupičene
protekte. Delavci so morali ostati doma, pa so posegli po pri-
hrankah, kolikor so jih imeli, da so se vzdržali v krizi. Kompa-
nije niso bile na izgubi. Izgubljajo v takih krizah edino mali
ljudje, delavci in tudi srednji sloji.

"Panike" od leta 1893 naprej

Zedinjene države so že desetletja zatočišče delavcev iz
vseh dežel, v katerih je manjkalo kruha. Ladija za ladijo je
prihajala semkaj, napolnjena s kandidati tudi za najtežja fi-
zična dela. Vsak priseljenec je po nekaj dneh dobil delo, če-
tudi le malokdaj po svoji volji—a vendar—delo je bilo! Na-
jeli so vsakega, in če je izgubil delo dopoldne, je popoldne la-
sko že drugega dobil. Bossi so prihajali celo v stanovanja in
ponujali delo.

Sledila je velika kriza leta 1893, ki je trajala skozi v leto
1898, torej pet let. Beda med brezposelnimi priseljenci je
bila nepopisna. Tisoči so se vrnili razočarani, mnogi se niso
mogli, ker so bili brez sredstev. Šli so iskati delo v tunele,
kanale in druga podobna dela, ki so se "odpirala" najbolj v
"krizah", in se prepustili usodi. Varnostnih naprav ni bilo,
protekcije nobene, smrtnih neizidov pri delu vse polno. Pri-
seljenci so prihajali v stotisočih, organizacije niso poznali, in
skoro vsi so dospeli s ciljem, da si "neka" prislužijo, potem
se vrnejo v svoj rojstni kraj, kjer je tako lepo "kakor nikjer
na svetu".

Vojna prinesla blagostanje

Kriza, ki je nastala leta 1893, je ukinila špansko-ameriška
vojna. Munijska naročila so pognala obrat navzgor in za-
čela se je "prosperiteta" znova, ki je trajala več ali manj do
leta 1907.

V jeseni l. 1907 je prišla v polom industrija bakra in srebra
na zapadu, na vzhodu pa je trpela premogovniška in jeklarska
industrija vsled finančne krize. Mnogokje so zaposleni de-
lavci prejeli namesto gotovine le pobotnice, da jim kompa-
nije dolgujejo toliko in toliko plače. Šele l. 1909 je bil obrat
zopet pospešen, leta 1914, kmalu po začetku evropske vojne,
pa je začel iti navzdol. Kriza je trajala par let. Ko je vojna
začela dobivati svetovni značaj, so se polagoma množila tudi
vojna naročila, zlato od drugod se je stekalo sem, in Zedinjene
države so prišle v znamenje največje prosperitete, kar jih
pomni zgodovina te dežele. Ali kmalu po vojni je prišlo strez-
nenje. Izkazalo se je, da je vojna pripomogla nekaj stotinam
do nadaljnjih milijonov premoženja, delavce pa so v množicah
odslavljalji. Bossi so pojasnjevali, da je to raditega, ker se
mora industrija preurediti za "mirovno produkcijo".

Omejitev naseljevanja

V znamenju patriotskega amerikanizma je bila dvignje-
na gonja za omejitve naseljevanja in bil je sprejet zakon, ki
znižuje število priseljenec. Industrijski svet je dokazoval v
kongresu, da bo nastalo veliko pomanjkanje delavcev, a za-
kon je bil vzlic temu sprejet, in industrialci so se z njim spr-
jaznili ter si pomagali s črnci ter Mehikanci. Poleg tega je še
izpopolnjevana tehnika izrivala stotisoče delavcev, in indu-
strialna rezervna armada je rastla, da se je produkcija naglo-
ma večala.

Proti koncu l. 1929 smo začeli opaziti znake nove
"ekonomske krize". Velešpekulanti so spravili ljudske pri-
hranke srečno v svoje blagajne s prodajo delnic po bajno vi-
sokih cenah, katere so dobili nazaj za polovico nižjo vsoto.
Mali ljudje so prišli ob sredstva, nastala je stagnacija, bizniški
impuls se je uhladil, in vzlic Hooverjevemu zagotovitvi o "ne-
preklicnem nadaljevanju prosperitete" je promet padal, tisoče
malih trgovin je bankrotiralo in stotisoče delavcev je bilo
odslavljenih.

Danes jih je več milijonov brez zaslužka, nekaj milijonov
pa je zaposlenih le po par dni v tednu.

Ne republikanska, ne demokratska stranka ne nudi izho-
da iz takih kriz. One so svojstvo sedanje ekonomske uredbe.
Tudi delavska vlada nobene posamezne dežele jih ne bi mogla
popolnoma iztrebiti. Brezposelnost je splošno socialno zlo, ki
ga bo mogla docela odpraviti edino svetovno socialistična uredba.

Razdejanje kakor v vojni

Na sliki je razvalina poslopja na Kildare in Harrison Streetu v Chicagu, v katere-
ga je bila 3. feb. vržena bomba. Bombni napadi na trgovine, roparski umori in tatvine
so postale po novem letu v Chicagu tako pogoste, da je začela policija na pritisk trgovske
komore znova "čistiti" mesto. Aretirala je že par tisoč "sumljivih oseb", med njimi ve-
činoma brezposelne vagabunde, ki so brez pravega doma, a velikih zločincev ne prime.
Imajo prevelik "politični vpliv" in protekcijo.

Razstava Peruškovih slik v Chicagu

V galeriji organizacije Chi-
cago Woman's Aid na 185 N.
Wabash Ave., petnajsto nad-
stropje, je bila dne 10. feb.
otvorjena razstava Peruškovih
slik. Trajala bo do konca fe-
bruarja. Razstavljenih je 17
slik. Kritiki se o njegovih delih
v listih zelo pohvalno izražajo.
(Ena ocena je na sedmi strani.)

Roparji ne prizanašajo niti cerkvam

Dasi prihaja v New Yorku
in Chicagu največji odstotek
roparjev iz katoliških družin,
z vzgojo, ki so jo dobili v far-
nih katoliških šolah, in daga se
posebno v Chicagu veliko teh
zločincev na smrtno uro izpo-
vle, se dobe tudi roparji, ki se
ne boje božje kazni in ukrade-
jo kjer morejo kaj vzeti. Ne-
dolgega tega so tučili v neko ka-
toliško cerkev v Chicagu in
ukradli monštranco, kelihe in
več druge zlatnine v vrednosti
\$5,000.

V sosedni Mehiki so roparji
splezali na slovit azteško pi-
ramido v Choluli, država Pue-
bla, in vzeli sohi Marije Dev-
ice zlato krono, dragulje in dra-
goceno obleko. Kar se je zde-
lo ljudstvu najbolj čudno je to,
da so ji ukradli tudi Jezuščka
z naročja.

Izvoz nemške trgovine narastel

V letu 1929 je znašal nemški
izvoz \$3,210,000,000. Nemčija
je v Evropi edina dežela, v
kateri industrija in izvozna tr-
govina naglo napreduje.

ZAPOSLENOST NARAŠČA.

Delavski tajnik Davis je po-
ročal predsedniku Hooverju,
da se število nezaposlenih de-
lavcev manjša. Brezposelni
mislijo obratno.

CERKEV PROTI BOLJŠEVIZMU IN KRATKIM KRILOM

Sveti oče kliče krščanski svet v "enotno fronto"

Samo dve nevarnosti vidi papizem: Sovjetsko Rusijo,
in premalo oblečene ženske

Človeštvu preti poguba pred-
vsem od strani pokvarjenih po-
tomk matere Eve, ker kažejo
preveč golote na ramenih, ker
imajo prekratka krila, in pa
ker si ne zakrivajo dovolj hrbta
in prs, na drugi strani pa grozi
pohujšanje iz sovjetske Rusije,
kjer preminjajo cerkve v za-
bavišča in šole, lesene ikone
(svetnike) pa spreminjajo v
drva. To še ni najhujše, am-
pak nezaslišno je, da se mlajša
generacija Rusije trumoma od-
vrača od starih vrač pravoslav-
ne cerkve ter sprejema revolu-
cionarno filozofijo življenja.

Propaganda proti caristične-
mu pravoslavju je pritegnila
nase tudi stotine duhovnikov
posebno poslednje mesece.
Predstavite si sledečo sliko:
duhovnik pridiga leta in leta
pobožnim ljudem o nebesih,
peklju, o grehu, o plačilu, ki ga
bodo deležni dobri, in kazni,
ki čaka pregrešne v peklju. Ne-
kega dne pa ta isti duhovnik
naznani: Dragi moji, moram
vam izjaviti, da to, kar sem
vam vsa ta leta pridigal, je bi-
la laž. Od danes naprej nisem
več član cerkve, nego se pri-
družujem svobodomiselnemu
gibanju... Priletni mušiki

in mamice strme. Služabnik
božji je, pa odpada! Od po-
vsod čujejo, da se duhovniki
izneverjajo Bogu ter se oprie-
majo novega nauka na sociali-
stičnih principih.

Papežu se je v tej situaciji
zazdelo, da je on pozvan strniti
krščanske vere v boj proti
brezbožnim sovjetom. "Krščan-
sko" časopisje v Italiji, Angliji,
v Zedinjenih državah in drugje
grmi proti brezbožnikom v U.
S. S. R., ali ti delajo naprej in
trmoglavno odgovarjajo, da ne
trpe zunanega umešavanja.

Na drugi fronti je papež v
boju proti grešni ženski, ki ta-
ko predrzno razkazuje svoje
grešne ude nedolžnim moškim,
vključivši duhovnikom. Vsem
škofijam katoliške cerkve je
izdan dekret, naj se na vsa moč
potrudijo pripraviti ženske, da
bodo zakrile svoje noge do
členkov, svoja prsa in hrbte, in
da se bodo obnašale kakor do-
ločajo pobožne knjige starih
mož.

Neprilika je, da bo papež
skorogotovo izgubil na obeh
frontah, četudi ima v boju
proti brezbožnim sovjetom in
proti grešnemu razkazovanju
ženskih nog ogromno število
pristašev.

ALI STE PREJELI OPOMIN,

da vam je naročnina
na "Proletarca" pote-
kla? Obnovite jo čim-
prej, da si zasigurate
redno prejemanje li-
sta.

Prosperiteta jeklarskega trusta

Jeklarski trust (United Sta-
tes Steel Corporation), največ-
ja trustjanska kombinacija te
vrste na svetu, je napravil leta
1929 \$197,531,349 čistega do-
bička in to po odbitku davkov
in vseh drugih stroškov. 197
milijonov dolarjev je pač lep
profit, toda delavci, ki so ga
spravili skupaj, ga niso bili de-
ležni.

REORGANIZACIJA SOCIA- LISTIČNEGA DNEVNKA MILWAUKEE LEADER

Po smrti Victorja L. Berger-
ja se je začela v Milwaukeeju
akcija za reorganizacijo druž-
be, ki izdaja socialistični dnev-
nik "Milwaukee Leader". No-
va družba se imenuje Publish-
ers Incorporated. V to svoje
podvzetje hoče interesirati vse
socialistične postojanke v Wis-
consinu in osrednjem zapadu
in vse unije. Ima določbo, da
mora biti v njenem direktoriju
določeno število predstavnikov
unij in isto tako določeno šte-
vilo zastopnikov organizacij so-
cialistične stranke. Predstav-
niki delavskih unij v Wiscon-
sinu so večinoma člani sociali-
stične stranke, kar je zasluga
dnevnika "Milwaukee Leader"
in organizacije, katero je do
konca svojega plodonosnega
življenja gradil Victor L. Ber-
ger.

Nova družba ima v načrtu
izboljšati dnevnik v toliko, da
bo dobil tudi večji vpliv na zu-
naj. Novi urednik "Leadra" je
E. J. Costello. Milwaukeeški
župan sodrug Hoan, socialistič-
ni senator Thomas M. Duncan
in več drugih vodilnih sociali-
stov je v upravnem odboru
"Leadra". Odborniki unij, ki
so v upravnem odboru, so tudi
aktivni člani socialistične stran-
ke.

ZMAGA UNIJE I. L. G. W.

Solidarnost in pripravljenost je
predpogoj za uspeh de-
lavstva v stankah.

Stavka delavcev in delavk,
ki izdelujejo ženska in otroška
oblečila, je bila v New Yorku
končana z zmago delavcev.
Trajala je le nekaj dni in je bi-
la najkrajša v zgodovini unije.
Gotove določbe v pogodbi bo
morala unija sistematično iz-
vojevati radi množice obrtni-
kov, ki zaposlujejo delavce do-
ma in v delavnicah. Stavka je
bila končana s posredovanjem
newyorškega guvernerja Roo-
sevelta. Okrog 22,000 delav-
cev in delavk se je vrnilo na
delo pod unijskimi pogoji.

Porod vsakih 13 sekund

V Zedinjenih državah pride
povprečno en porod vsakih 13
sekund, in ena smrt vsakih 23
sekund. Vsako minuto in pol
dospe v Zedinjene države en
tujec, eden priseljenec pa od-
haja vsakih pet minut v ino-
zemstvo.

Računa se, da naraste prebi-
valstvo te dežele vsakih 33 se-
kund za eno osebo. Cenijo, da
znaša njeno stanovništvo sedaj
blizu 121,952,000 duš.

KOMU SLUŽI VRHOVNO SODIŠČE?

Progresivci v senatu so se zelo vzrujali, ker je predsednik
Hoover imenoval za načelnika zveznega vrhovnega sodišča na
mesto odstopivšega W. H. Tafta agresivnega reakcionarno-
kapitalističnega politika Charlesa Evansa Hughesa, ki je že bil
načelnik vrhovnega sodišča do leta 1916. Odstopil je, ko je
kandidiral za zveznega predsednika. Bil je tudi državni tajnik
in načelnik raznih komisij. Hughes je v kapitalističnih krogih
smatran za energičnega in sposobnega državnika. Odlikuje
se po svojem fanatičnem zagovarjanju privatne lastnine. Ame-
riški kapitalizem je dobil v njemu na najvišje sodno mesto še
bolj odločnega služabnika kakor je Taft. Progresivni sena-
torji so dolgo argumentirali proti njegovi nominaciji, toda re-
publikansko-demokratska konservativna koalicija jo je potrdi-
la s precejšnjo večino. Iz tega imenovanja se bi lahko tudi
delavci kaj naučili.

Novi načelnik vrhovnega sodišča Charles Evans Hughes s soprogo.

Glasovi iz Našega Gibanja

Zapisnik seje eksekutive J. S. Z. dne 6. februarja 1930

Od eksekutive so bili prisotni Fr. Aleš, Filip Godina, F. S. Tauchar, F. A. Vider, Fr. Zaitz in Geo Maslach. Od nadzornega odbora B. Novak in D. J. Lotrich. Od nadzornega odbora slov. sekcije Fr. Margole. Od prosvetnega odseka John Olip in Andrew Miško. Tajnik Chas. Pogorelec. Anton Gardin. — Odsotni: P. Kokotovich, zadržan vsled dela; John Lalich; Angelina Tich in Mary Udovich, ki sta poslale sporočilo, da sta zadržani radi družbenih seje.

Za predsednika izvoljen F. A. Vider.

Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Poročilo tajnika: Od zadnje seje v Zvezi ni velikih sprememb. Kar jih je, so le na boljše. Mnogi klubi poročajo o porastu članstva. Največje vest smo sprejeli iz Detroit, kjer sta kluba št. 114 in 115 na svoji skupni seji sprejela 38 novih članov, večina iz vrst mladine. Iz Rentona pričakuje tajniški urad poročila o reorganiziranju kluba št. 283. Sodrugi Bogataj nam namreč sporoča, da se je šest članov izjavilo za obnovitev kluba. Vprašuje, če bodo še lahko poslovali pod starim črtarjem. Sporočeno jim je, da lahko.

Konferenčna organizacija št. 2 (clevelandsko-barbertonskogirardsko okrožje) je nedavno naročila za \$50 angleške literature ter nam dala navodila, kam naj jo pošljemo. Največ jo gre na naslove angleško-slovočih društev SNPJ. v Clevelandu.

Članske znamke bomo imeli letos mesečne kakor dozdaj, s to razliko, da ne bo treba še posebne letne strankine znamke, kakor smo jih imeli lani. Za vsak dolar članarine, ki ga pošljemo stranki, dobimo 12 znamk, kar je boljši sistem kakor je bil lani, kajti lani smo morali od člana, ki je pristopil npr. novembra ali decembra, plačati stranki \$1 članarine, in v takih slučajih je morala JSZ. celo doplačati. Namesto dualnih znamk bomo rabili v bodoče za vse člane enake.

Izobraževalna akcija. — Sedaj še ne vemo, koliko organizacij bomo letos imeli v tej ustanovi. Decembra in v začetku januarja se jih je priglasilo 30, od katerih je osem novih. Vse te so že poslale prijavitelje. Pismo so bila poslana januarja in enim organizacijam pa prve dneve februarja. Literaturo in letake smo razposilili januarja.

Od društva "Sosedje" SNPJ. smo prejeli pismo, v katerem vprašajo, da bi jim na prihodnjo sejo poslali nekoga, ki bi govoril o izobraževalni akciji v informativni namen.

Poročilo tajnika se sprejme na znanje.

Glede povabila društva "Sosedje" se sklone, da se mu ugodijo. S. Zaitz delegiran, da se udeleži njihove seje dne 21. februarja, če pa bi njemu ne bilo mogoče, gre s. Pogorelec ali pa s. Olip.

Poročila odborov. — O delu prosvetnega odseka govori s. Olip, tajnik Pogorelec pa je o njemu poročal že prej. Sledi razprava, v kateri so bili temu odseku podani razni nasveti, katere naj vzame v pretrpet na svojih sestankih. Ob enem se priporoča, da poda ta odsek vsaki seji eksekutive seznam novopristopnih organizacij v Izobraževalno akcijo, in pa poročilo o tistih organizacijah, ki so vprašala bodisi za kakršnokoli sodelovanje te ustanove pri svojih prireditvah.

Stavbinski odsek. — Tajnik tega odseka s. Zaitz je poročal, da je v stavbinskem fondu bilo ob zaključku leta 1929 \$7,439.28. Od te vsote je

\$7,171.52 v delnicah Jugoslav. stavbinskega in posojilnega društva, \$267.76 pa na čerkovnem računu. Dne 31. januarja t. l. smo imeli v stavbinskem fondu \$7,519.27. K tej vsoti niso pripisane obresti tistih delnic in stav. in pos. društvu, katere dobimo šele ko delnice dozore.

Precej delničarjev stavbinskega fonda JSZ. je plačalo svoj znesek v celoti, eni pa le prvo uplació. Računali smo, da bomo dobili v ta fond večjo vsoto od kluba št. 1, ki pa je lani s svojimi prireditvami pokrival le njihove stroške in druge redne izdatke.

Temu delu bo treba ob prvi ugodni priliki posvetiti več energije. Dasi uspeh za teh par let ni majhen, je po mojem mnenju izvedljivo in potrebno, da dobimo še nekaj tisočakov, predno začnemo z gradbo.

Se vzame na znanje. K poročilu govore Aleš, Gardin in Maslach. Aleš izvaja, da je predvsem potrebno kupiti čimprej bodisi stavbišče, ali pa tudi poslopje ob enem, kajti mi potrebujemo zbirališče. Gardin pravi, da bi bilo umestno najeti kak večji lokal, če že ne moremo takoj kupiti poslopja; od zunaj ni pričakovati odziva,

kajti drugod imajo ljudje izdatke za svoje dvorane. Maslach pa svetuje, naj se za nakup delnic obrnemo na tiste sodruge, ki so v položaju, da bi lahko vzeli po eno ali več.

Agitacija. — Aleš pravi, da bi bilo v korist JSZ. če bi imela v zalogi nekaj letakov agitacijske vsebine, in vsled tega predlaga, da se jih izda. Razdeljevalo se naj bi jih na shodih, sejah, zabavah in drugih sestankih. Maslach pravi, da so letaki največje koristi na shodih. Predlog s. Aleša sprejet.

Chas. Pogorelec poroča v imenu odseka za sklicanje posebne seje koncem januarja, v katerem sta bila razen njega Gardin in Olip, da se je dotični sestanek vršil dne 20. januarja. Obširno poročilo o njemu je v "Proletarcu" z dne 30. januarja. Udeležili so se ga Frank Aleš, Filip Godina, F. A. Vider, John Olip, Chas. Pogorelec, Anton Gardin, Frank Zaitz, Andrew Miško, Mary Udovich, D. J. Lotrich, Fr. Margole, F. S. Tauchar, Louis Beniger, Blaž Novak in Angelina Tich (vsi iz Chicaga), nadalje Frank Klun (Minnesota), John Terčelj, Andrew Vidrich, Geo. Smrekar in Mihael Pleše (Pennsylvania), Albert Hrast (Wis.),

Frances Zakovšek (Waukegan, Ill.), John Goršek (Springfield, Ill.), Joseph Siskovich in John Lokar (Ohio), Anton Sular in Frank Lekša iz Kansasa.

Odbor, ki je aranziral sestanek, je podal udeležencem svoj referat in priporočila. Gre se, kakor smo povedali na tem sestanku, da damo našemu gibanju po naselbinah več živahnosti. Ljudstvu je treba vere vase, ako hoče v borbi za izboljšanje življenjskega stanja beležiti pridobitve. Čuli ste poročila naših zunanjih sodrugov, ki niso bila razveseljiva. Delavske razmere so slabe povsod, in naši ljudje so še posebno prizadeti. To je toliko bolj vzrok, čemu je potrebno pospešiti naše delo.

Ugodne posledice našega povečanega dela se že kažejo. Mnogi klubi so zadnje tedne napredovali v članstvu, pa tudi naše glasilo je dobilo januarja precej novih naročnikov. Ako bi bilo mogoče komu iz našega urada na agitacijo po naselbinah, bi bili uspehi toliko boljši. Naš odsek se bo potrudil napraviti načrt za prirejanje shodov po naselbinah, in potem bo obvestil sodruge, da ga bomo skupno izvajali.

Poročilo vzeto na znanje.

Sledi obširna razprava, kako razbremeniti obsoje v uradu obilice dela. Tajnik JSZ. je tudi upravnik lista, tajnik Izobraževalne akcije in izvršuje še druge posle, pa mu je vsled tega nemogoče, da se bi posvetil enemu ali drugemu z vso paznostjo in energijo. Diskuzija je bila informativnega značaja in sklepov ni bilo.

Tajnik vprašuje, koliko sme obljubiti referentom dnevnic, katerim bodo poverjeni razni predmeti v poročanje na osmem rednem zboru JSZ. Aleš predlaga, da naj se jim obljubi \$5 dnevno, kakor so prejeli na prejšnjih zbiorih in eksekutiva naj zagovarja tak predlog na zboru. Sprejeto.

Maslach vprašuje, če je iz tekočega referenduma že razvidno, za katero mesto bo odana večina. Tajnik odgovarja, da točnega pojasnila še ne more dati, domneva pa, da bo večina za Detroit. Maslach: Če bo zbor v Detroitu, naj se skliče shod hrvatskega in srbskega delavstva v prid naše agitacije. Sklenjeno, da se aranziranje shoda prepusti odbornikom srbske sekcije s sodelovanjem tajništva JSZ. — Zaključek seje.

Rezultat kampanje za razširjenje "Proletarca"

Kampanja za razširjenje "Proletarca" zadovoljivo napreduje. V izkazu, ki je bil priobčen v prošli številki, beležimo 132 polletnih naročnin, od 1. januarja pa 342.

Na prvem mestu v zadnjem izkazu je bil Joseph Snoy, ki je dobil 84 polletnih naročnin, večinoma na agitaciji v Pennsylvaniji, na drugem mestu je Anton Jankovič v Clevelandu, ki jih ima 55, na tretjem je Jacob Rožič v Milwaukeeju, ki jih je poslal 33, Chas. Pogorelec jih ima 17, John Sular, Gross, Kans., 11, John Teran, Ely, Minn., 10, Frances Zakovšek 8 in tako dalje. Vseh agitatorjev je bilo v zadnjem izkazu 52, ali 14 več kakor v prejšnjem.

Jos. Snoy bo imel v prihodnjem izkazu že nad sto naročnin. V prošlem tednu je poslal Snoy 22 naročnin, John Robas iz Pinney Forka 7, Henrik Pečarič iz Kraina 5, Jacob Rožič (Milwaukee) 8, Jacob Kotar (Warren) in Anton Dobrovolet (Girard), vsaki 4, Jos. Radelj (West Allis) 6, in tako dalje. Vseh naročnin smo zadnji teden prejeli 67. Upamo, da bo uspeh agitacije v tem tednu še boljši. Izkaz bo objavljen v prihodnji številki.

O "IZGREDIH" BREZPOSELNIH V CLEVELANDU.

Cleveland, O. — Dne 11. februarja je šla množica brezposelnih delavcev s Public Square v mestno hišo, da prisostuje seji mestne zbornice, kjer so želeli biti zaslišani. Okrog tisoč oseb se je udeležilo pohoda. Po prihodu v mestno hišo so jih pustili le malo v zbornico, dasi so tukajšnji listi poročali, da je bilo 500 brezposelnih jih pripuščanih v dvorano. "Dajte nam delo, ali pa sredstva za preživljanje!" je bil klic množice brezposelnih delavcev.

Ko so zahtevali, da se jih pusti v zbornico, jih je začela odrihati policija, temu je sledil odpor, nakar so policijski količki marljivo padali po brezposelnih in izvršenih je bilo več aretacij. Mnogi so se policijskemu navalu branili. Človek se je ob tej priliki spomnil na znane izgrede dne 1. maja, ko je bil tu še Chas. Ruthenberg. Takrat so bili spopadi še bolj krvavi in preganjanje delavcev se je vršilo še dolgo potem.

V listih je razglašeno, da je bil pohod brezposelnih dne 11. feb. komunistična zadeva. Bila je v resnici demonstracija brezposelnih za kruh, ne za komunizem. V tem je vsa resnica. Brezposelni delavci nimajo izgubiti ničesar, kajti delo so že izgubili. Kar hočejo, je delo, in kadar dobe priliko zanj manifestirati, se jo poslužijo. Ako njihovo mizrijo izrabljajo profesionalni agitatorji v kake svoje posebne namene, je tega kriv sistem, ki meče tisoče delavcev iz služb, potem pa se ne briga več zanje.

Johnnie Lokar.

"Proletarca" so ustanovili delavci za delavce. Lastujejo ga delavci. Urejevan je za delavce. "Proletarc" je list borbe proti krivicam in za socializem.

PREGLED FINANC IN AKTIVNOSTI KLUBA ŠT. 1 J. S. Z. V LETU 1929

Poroča Peter Bernik, tajnik

Klub št. 1 JSZ. je bil v letu 1929 enako aktiven kakor v prejšnjih na vseh poljih svojega dela: v agitaciji in prosveti, dramatik in glasbi.

Dramske predstave. Dramski odsek je vpriporil dne 23. feb. 1929 v angleščini Molierjevo komedijo v petih dejanjih "Le bourgeois gentilhomme", 27. oktobra pa B. G. Nušičevo dramo "Mrak" v 3. dejanjih.

Dne 8. decembra 1929 je dramski odsek ponovil dramo "Mrak" v Milwaukeeju na prireditvi soc. pevskega zbora "Naprej".

Pevski zbor "Sava". Pevski zbor "Sava" je vpriporil dne 7. aprila J. Spicarjevo spevoigro "Spominska plošča" v štirih dejanjih s predigro. Dne 1. decembra je imela "Sava" koncert z obširnimi sporedom.

Druge priredbe. Nadalje se je pod avspicijo kluba vršil dne 28. aprila koncert, na katerem so nastopili clevelandski pevci Belle, Plut in Eppich.

Dne 1. maja je imel klub običajno prvomajsko slavnost z govori, petjem in dramo v 1. dejanju "What price Coal".

Dne 31. decembra je imel klub št. 1 Silvestrovo zabavo, kakor vsako leto.

Pevski zbor "Sava" je imel pod svojim pokroviteljstvom dva piknika: 23. junija in 10. avgusta.

Klub je imel s svojimi odseki v letu 1929 devet svojih prireditev. Poleg tega je dramski odsek vpriporil za časa osme redne konvencije SNPJ. veseloigro v 3. dejanjih "Pri belem konjičku", pevski zbor pa je ponovil med konvencijo "Spominsko ploščo", oboje pod pokroviteljstvom čikaških društev SNPJ.

Pod pokroviteljstvom pevskega zbora "Sava" se je vršil koncert Sublja-Lovšetove in Svetožarja Banovca. Nadalje je "Sava" s sodelovanjem ženskega društva "Nada" št. 102 SNPJ. in kluba "Bled" aranzirala koncert, na katerem je pela ga. Lovšetova.

Petnajst priredb.

Vseh priredb tekem leta, ki jih je imel klub s svojimi odseki sam, ali pa pod pokroviteljstvom drugih organizacij, je bilo petnajst: štiri dramske, tri koncertne, ki jih je izvajal zbor "Sava", štiri koncerti, na katerih so sodelovali drugi pevci in umetniki, dva piknika, prvomajska slavnost in Silvestrova zabava.

Predavanja in diskuzije.

Predavanj, diskuzij in debat smo imeli v prošlem letu devet.

Dne 25. jan. je predaval Ivan Molek o socialnih idealih.

Dne 22. februarja je bila na razpravi predmet "Mladina in socializem", h kateremu so imeli referate v angleščini John Rak, Oscar Godina in John Kopach.

Dne 22. marca je bila v klubu diskuzija o toleranci v delavskem gibanju.

Referate so imeli Aleš, Vider, Udovič in Zaitz.

Dne 26. aprila diskuzija o vprašanju, "Česa potrebujemo, da bo več živahnosti na naših sejah". Referate k predmetu so imeli Margole, Ločniškar, Angela Tich in Fr. Aleš.

Dne 28. junija diskuzija o predmetu "Blokli v podpornih organizacijah".

Dne 23. avgusta predavanje o Victor L. Bergerju. Njegov življenjski sta podala Fr. Zaitz in Chas. Pogorelec.

Dne 27. sept. je predaval Joško Oven o vtisih s svojega potovanja po Jugoslaviji in drugje v Evropi.

Dne 25. oktobra je predaval H. G. Perušek o likovni u-

metnosti in umetnikih na Slovenskem.

Dne 22. novembra debata (v angleščini) o vprašanju "Ali je prohibicija v tej deželi fiasko?" Afirmativno stran sta imela D. J. Lotrich in John Kopach. Negativno pa Oscar Godina in John Rak.

Članstvo kluba.

Število rednih članov je bilo 101, ali dva manj kot 31. dec. 1. 1928. Pristopilo je tekem leta 14 članov, 16 pa jih je odstopilo, oziroma izselilo drugam. Razveseljivo je to, da je izmed 14 novih članov osem v Ameriki rojenih mladeničev, ki se razvijajo v dobre agitatorje za naš pokret med mladino.

Klubove finance.

V finančnem oziru bi bilo poročilo lahko bolj razveseljivo, ako ne bi imeli nekaj priredb, ki so komaj pokrile stroške, pri dveh pa je bilo za pokritje izdatkov treba poseči precej globoko v klubovo blagajno. Blagajna kluba je v 1. 1929 napredovala \$169.46.

Najbolj suho za dohodke je bilo prvih šest mesecev. Obe omenjeni prireditvi, ki sta napravili deficit, sta se vršili v prvi polovici leta. Ena teh dveh priredb bi bila lahko uspešna, če bi klubovo članstvo v polni meri storilo svojo dolžnost. Čemu jo ni, mi je uganjka.

JOŠKO OVEN BO PREDVAL V KLUBU ŠT. 1 J. S. Z. O PARIZU

Chicago, Ill. — V petek 28. februarja bo predaval v spodnji dvorani SNPJ. sodrug Joško Oven o Parizu. Seja se začne ob 8. zvečer, zato ste prošeni, da pridete točno, ker bo predavanje vzelo uro in pol.

Na dnevnem redu seje bodo poročila in pa zaključenje glasanja o sedežu našega prihodnjega zbora.

Vstop na predavanje prost članom in nečlanom. Povabite s seboj prijatelje in znance.

P. O.

Finančni pregled za 1. 1929. Dohodki:

Dramski odsek	\$1,018.16
Pevski odsek ("Sava")	1,600.53
Druge klubove priredbe	778.51
Skupaj dohodki priredb	\$3,397.20
Razni drugi dohodki	795.73
Skupaj dohodki	\$4,192.93
Izdatki:	
Dramski odsek	\$ 723.34
Pevski odsek ("Sava")	1,488.24
Druge priredbe	502.28
Razni drugi izdatki	1,209.61
Skupaj izdatki	\$3,923.47
Prebitek	269.46

Prebitek priredb dramskega odseka znaša \$294.82, pevskega zbora "Sava" \$112.29, drugih priredb pa \$276.76.

V izdatkih priredb so vključeni vsi stroški prizadetega odseka, to je, najemnina dvorane za priredbo in vaje, plača zborovodje, nabava pesmi, iger, not in vlog, potrebščine za oder itd. Niso pa vključene druge potrebščine, katere je nabavil klub za veselice.

V raznih dohodkih je vključena članarina v vsoti \$489.85, dohodki klubove knjižnice in drugi dohodki. V vsoti "razni izdatki" je vključena vsota za članske znamke, konvenčni fond in prispevek Izobraževalni akciji JSZ. v znesku \$475.20, prispevek okrajni organizaciji soc. stranke \$79.20, za majsko štev. "Proletarca" \$38, nadalje potrebščine za veselice, literatura, razne kontribucije, upravni stroški itd.

Imetje kluba.

Čista imovina kluba je znašala 31. decembra 1929 \$4,874.74:	
Gotovina	\$ 472.94
V delnicah doma J. S. Z.	3,571.80
Knjižnica, arhiv in razne potrebščine	750.00
Predajem na dvorane	80.00
Skupaj	\$4,874.74

Povprečna udeležba.

Povprečna udeležba na klubovih prireditvah je bila približno 350 oseb. Najboljše obiskane je bil koncert "Save" dne 1. decembra, na katerem je bilo do 500 oseb in dobro je bila obiskana tudi predstava drame "Mrak", istotako vpriporitev "Spominske plošče".

ALI STE ŽE SPREJELI SLEDEČI PROGRAM?

- 1.) Sodelovanje skozi vse leto v agitaciji za razširjenje "Proletarca".
- 2.) Vsak klub naj ima toliko priredb kolikor jih more uspešno izvesti. Če ne več, naj ima vsaj dve na leto.
- 3.) Na 8. zboru JSZ. naj bo zastopan vsak klub s SVOJIM delegatom.
- 4.) Kjerkoli mogoče, naj pošlje društvo Izobraževalne akcije JSZ. na bodoči zbor svojega zastopnika.
- 5.) Vsak sodrug naj deluje za pridobivanje novih članov svoji stranki.
- 6.) Ustanovitev klubov JSZ. v vseh naselbinah, kjer žive zavedni jugoslovanski delavci.
- 7.) Pridobitev naprednih podpornih in kulturnih društev za pristop v Izobraževalno akcijo JSZ.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Domača "SAVE" zabava

V SOBOTO 22. FEB. OB 8. ZVEČER

Igral bo Integrity Red Peppers orkester

VSI DOBRO DOŠLI!

VSTOPNINA 35c

LAWNDALE MASONIC TEMPLE

W. 23rd St. in Millard Ave.

CHICAGO, ILL.

(V isti dvorani kot se je vršila Silvestrova zabava kluba št. 1.)

Bogataški "gangsterji" v Chicagu izvršujejo svoj posel organizirano. Toda kadar ena organizacija poseže v teritorij, ki si ga lasti za svojo "sfero vpliva" druga se začne med njimi boj, ki končava z umori voditeljev. Na sliki je avto "ganga" Joseph Cada, ki so ga njegovi tekmeči napadli in ustrelili. Moški na levi kaže luknje v steklu, katere so napravile kroglice, ki so jih napadalcu izstrelili v tekme. Butlegarska in igralniška obrt ter prostitucija prinaša tem "kartelom" v Chicagu milijone dobička letno. Ni čudno, da se streljajo zanj.

JOSEPH SNOY Z AGITACIJE V PENNSYLVANII

Dne 6. februarja sem se napotil proti Avelli. Včasih je bila to zelo napredna naselbina. Ima svojo dvorano, ki pa na žalost razpada, dasi je še skoro nova. Pravili so mi, da jih je stavbenik ukanil. V dežju teče notri skozi strop doli po stenah, da omet odpada, kar napravi na človeka skrajno slab vtis, kajti stavba je arhitekturno krasna.

Tekom zadnje stavke so se rojaki, ki se preživljajo z delom v rovi, večinoma izselili. Premogovniki tu obratujejo s polovičnim časom.

V Avelli je še nekaj naprednih rojakov, ki so se domenili, da bodo na sestanku 22. februarja reorganizirali socialistični klub. Če le mogoče, se ga tudi jaz udeležim. Naprej, so mišljeniki! Izpeljite svoj načrt, neglede na težkoče. Človek brez organizacije je nič.

Drugi dan sem se odpeljal na Lawrence, od kjer sva s sodrugom L. Bricom odšla skupaj na Broughton. Naselbina je velika, menda razen pittsburske in canonsburske največja v zapadni Pennsylvaniji. Imajo Slovenski dom, ki je posest delničarjev. Aktivnosti v naprednem smislu nimajo, pa tudi zanimanja ni. Sam ne vem, kako se bi to imenovalo. Drugod so ljudje s socialisti, s komunisti, s klerikalci, ali pa so razdeljeni med lokalne stranke. Tukaj pa nič, ne to ne ono, ne tukaj ne tam.

Zelo žalostne nazore imajo nekateri trgovci. Npr. na Broughtonu in eden na Willocku. Delavsko gibanje — kaj še! Pa saj ni čudno, ako se delavci sami nespoštujejo, čemu bi jih trgovci! Onega na Willocku sem vprašal, če proletačka, ki čita "Proletarca", pa je bil v zadregi. Nato se je skril. Njegov brat na Broughtonu pa se slišati ni hotel o stvari. A delavci menda ne "porajajo" in jih drže na svojih ramah. Bojkotirat, ne pa jih podpirat.

Nekaj naročnikov sva na Broughtonu vseeno dobila. Vzile mrtvilo je v naselbini tudi nekaj razumnih, zavednih rojakov, ki pa so nad razmerami menda obupali in so neaktivni. Proletarec bo imel v bodoče tam zastopnika v osebi Joseph Jakliča. Dasi sva odšla z Bricom nezadovoljna s rezultatom, imam upanje, da se bo Proletarca razširilo tudi v Broughtonu.

Po enem dnevu razočaranja sem se podal na Willock, Britz pa proti domu. Naselbina Wil-

lock se loči po mišljenju od Broughtona kot noč od dne. Rojaki na Willocku so vsi naprednega mišljenja; naročajo, čitajo in podpirajo napredne liste ter organizacije. Kar čudil sem se, kako je mogoče tolikšna razlika, kajti Willock je od Broughtona oddaljen le par milj.

Udeležil sem se seje društva SNPJ. Predsednik Mirt me je predstavljal članstvu in me priporočil v naklonjenost, ki so mi jo v resnici izkazali. Odbor je napreden, ravno tako članstvo.

Z br. Frank Sedejem sva obiskala nekaj rojakov, tako da je Proletarec na Willocku res dobro razširjen. Rečem to, da prihaja tja "Proletarec" že skoro v vsako hišo.

Willock je v tem oziru drugi Sygan, in ko bi imeli še klub JSZ., pa bi bila primera popolna. Tega lahko ustanove, kajti zavednih delavcev je v naselbini dosti.

V Willocku samem ni nobene dela. Premogovnik ne obratuje že sedem let. Ljudje so si poiskali delo v okolici kjer so pač mogli, in ne tarnajo. Upajo, da se bo delavstvo enkrat zbudilo in spremenilo razmere v svoj prid.

Apeliram na vas, zberite se, zedinite se za datum, na katerega se naj vrši sestanek za ustanovitev kluba, in če smatrate, da bi jaz vam mogel biti v pomoč, mi pošljite dopisnico, pa se bom radevolje odzval. Dvignite svojo naselbino še na višjo stopnjo delavske zavednosti. Imate svojo dvorano, napredne rojake, naročnike "Proletarca" — vse, kar je potrebno za ustanovitev kluba.

Težko sem se ločil od prijaznih ljudi na Willocku, kajti človek pri tem delo naletja na dosti slabega, pa mu je taka družba v bodrilo in zabavo. Hvala vsem, ki so mi šli na roko. Sodelujte naprej pri agitaciji za razširjenje "Proletarca" in bodite ponosni, da ste njegovi naročniki.

Joseph Snoy, Bridgeport, O.

PAUL ČESNIK SE PODVRGEL OPERACIJI.

Strabano, Pa. — Znani sodrug Paul Česnik je bil dne 14. feb. odpeljan v Western Pennsylvaniji bolnišnico v Pittsburgh, kjer se je moral podvreči težki operaciji. Želimo mu, da kmalu okreva. — J. T.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

DOPISI

O SPORIH RADI S. D. D. V COLLINWOODU.

Collinwood, O. — Dne 28. jan. je bil priobčen v "E." moj dopis, v katerem sem omenil, kam naj bi šel poročevalec na mirno zborovanje. Pri tej opombi pa je g. A. Kabay, poročevalec z delniške seje Slov. doma, dokončal, kar je po zabil poročati dne 16. jan. Svojo "opombo", bolje napad, je utaknil kar med moj dopis.

Napada sem pričakoval, a ne na tak način. Ko sem prečital njegov komentar k mojemu dopisu, oziroma v sredi dopisa, sem takoj izprevidel, da je njegov namen škodovati prireditvi kluba dne 2. feb., od katere dobi \$12.50 tudi "E." za oglas in tisk vstopnic. Škode s tisto potezo ni storil, oziroma, se je ponesrečila.

Naj v pojasnilo začnem z dogodki izpred delniške seje. Eden prejšnjih direktorjev, ki je bil predsednik nadzornega odbora, mi je že pred meseci pravil, da so nekatere plače previsoke. "Čemu jim ne nasprotujete?" sem vprašal. Dejal je, da nič ne pomaga. Drugi je povedal to, tretji ono. Brivec, čemu se je selil iz lokala v Domu itd.

Dejal sem, da je meni vseeno, ampak če hočete stroške znižati in izboljšati sistem, da bo Dom dobival večje dohodke

in da bodo ljudje zadovoljni s postrežbo, izvolite direktorij, ki bo delal v tem smislu. "Kako pa?" je bilo vprašanje. "Prav lahko," sem odgovoril. "Blok se z blokom zbija. Organizirati je treba blok, kakor so ga imeli nekateri nasprotniki lanske leto." Izjavil sem jim že prej, da ne maram direktorske službe, ker sem že sedaj preveč zaposlen z drugimi deli. Nagovarjali so me, da naj kandidirajo sprejem, in to sem storil, pa ne zato, da bi bil "prezident", pač pa zato, da bi pomagal k večjim dohodkom in s tem k izplačevanju Doma.

Slišite bombastično frazo: "Dom je narodov, ne pa kakšne skupine!" Delničarji, saj ni res narodov, četudi zveni to marsikomu neprijetno. Poglejte račune, pa boste videli, komu dolgujete in kolikšne vsote. In to vam bo povedalo, čigav je dom, in kaj je treba storiti, da postane v resnici vaš. Če sem jaz priporočal hraniti, mislim, da sem bil v pravem, kakor je bil tudi naš "blok", katerega cilj je bil povečati dohodke. Imeli smo sestanek. Nihče ni omenil, kdo naj bo oskrbnik, tajnik, "bartender" ali predsednik, pač pa kdo naj bo konvencijni predsednik, zapisničarja in podpredsednik. Nič slabega v tem. Skupaj je bilo 14 oseb, ki so povečini tudi člani SNPJ. in delayni možje. Čemu se zgražati nad tem?

Posamezne skupine se posvetojuje in si določajo stališče v zbornicah, na konvencijah in tudi na občnih zborih delničarjev je kaj takega mogoče. Ako mislite, da je naš blok pogorel, ste v zmoti. Nismo zmagali, pa tudi poraženi nismo. Nekaj nas je le zraven in tudi na zboru smo imeli večino v odboru.

Kaj sem zakrivil, da sem bil tako napaden s pristavki, ki jih je uvrstil v moj dopis g. Kabay? Grešil sem na občnem zboru S. D. D., če hočemo verjeti poročevalcu v "E." Po mojem mnenju je dolžnost uradnika ali direktorja dati delničarjem celotno poročilo o poslovanju korporacije in o vsem važnem, kar se je tiče. Tajnik je dal le finančno poročilo, potem se je hotelo preko. Vprašal sem, čemu se je selil brivec John Telišman iz Doma. Enkrat so rekli, da bo pojasnjeno v "raznem", a predsednik je tajniku dejal, da lahko takoj poroča in tajnik je povedal po svoje. Besedo je dobil Telišman in tudi on je povedal svoje, potem

je govoril spet tajnik, ki je imenoval Telišmana lažnik (kar potrjuje tudi zapisnik). Telišmana je to ujezilo in je hotel oditi, konvencija pa je ukinila razpravo o tem ter jo preložila pod točko "razno". Takrat se je pričelo razburjanje. Ker sem smatral, da se bi z razpravo ne smelo prenehati ravno na pol, in da ima ta delničar pravico do zagovora, sem vpil na predsednika tudi jaz, ter stopil k delničarju, da ga pridržim na zborovanju. Ni me pooblastil za to, ampak čutil sem se dolžnega kot član društva in delničar, posebno pa še ker je omenjeni (po narodnosti Hrvat) pridobil Hrvače, da zborujejo v S. D. D. Hotel sem, da dobi zadoščenje in ga je dobil, jaz pa — blamažo. Nekateri so rekli, kaj se bi potegoval za tega Hrvata in še komunista povrhu. Eden velik rojak, tudi komunist, mu je še rekel: "Ali se pusti izrabljati Barbiču?" On ni imel poguma, da bi ga zagovarjal, dasi je jako "smart". Tudi njega sem že zagovarjal, ker pri takih rečeh ne gledam na politiko. In tako se mi vračuje.

Hotelo se je iti tudi preko poročil direktorjev. Nominiran sem bil štirikrat, prišel pa sem pri zadnjih na vrsto. Pa nič zato.

Čuditi se je le ljudstvu, da tako slabo razume zborovanja in zvrzava krivdo le na par oseb. Drugi dan zborovanja, ob koncu seje, sem rekel predsedniku: "Ti si tega odpodil in jaz sem ga nazaj pridobil." Seve, da mu to ni bilo všeč in mi hitro odvrne: "Ni res, nisem ga zapodil, ti lažeš, Barbič." Kaj sem hotel! Ali se po ameriškansko "boksati", ali pa molčati.

Poročevalec v "E." pa pravi, da mi je predsednik zalučil: "Barbič, ti lažeš! Pred vsemi te imenujem za lažnjivca." Tako me je hotel "razkrinkati", kakor pač on zna. Pripravljen sem iti s poročevalcem na ljudski oder, da se izkaže, kdo je bolj umazan in kdo rabi več mila (narodne žajfe), da se opere pred narodom.

Se dva dopisa sta bila potem v "E." Urednik Vatro Grill je bil tisti čas v Chicagu. Ker je on zna kot trezno misleč človek, mislim, da bi ne bila priobčena.

V napadanju me skušajo prikazati za zelo slab zdržbarski karakter, a narod me dobro pozna in ve, da nisem noben "parazit" pač pa delavec. V Dom zahajam, ne da bi imel zato kake koristi, ka-

kor jih imajo drugi meni enaki. A vam ni prav, da prihajam, ker hočem tudi vedeti kaj se godi. Če bi molčal, bi bilo dobro.

Nesramen je bil tudi drugi dopisnik, ki se je spodtkal ob "Barbičevu harmoniku". To so tisti ljudje, ki vedno vpijejo, da smo mi osebni. Na delniški seji so igrali "mojo godbo" in omenjali "mojo" politiko. Poročevalec mi svetuje, da naj primem harmoniko, da dobim kak "oder", češ, pa se ti ne bo treba vedno priporočati. (On se sme poljubno priporočati za naročnine in oglase, drugim ne priznava enake pravice.)

Ker se s harmoniko ne ukvarjam že precej časa, je bil dopisnikov napad v "Enakopravnosti" pač namenjene mojemu 15-letnemu sinu, ki igra na omenjeni instrument že več let in vodi tudi orkester. On se ne briga za politiko, niti za delniške seje, zato ne razumem, čemu naj se njega napada radi mene?! V tem slučaju je dolžnost "E.", da storjeno krivico popravi, ker je omenjeni dopis škodljiv. Upam, da bo "E." to napako popravila.

Ali se povsod zboruje mirno, kakor priporoča g. Kabay? V kongresu pride do viharnih debat, protivniki se v razburjenju pozivajo na fizične spopade, v parlamentih prihaja do pretepov in tudi umor se je že dogodil. Razburjenja se dogajajo v mestnih zbornicah, na sejah unij itd. Človek mora včasih pogledati drugam, ne samo v kot za mizo.

Razkrinkavanje ne potrebuje mo. Pisalni stroj S. D. D. ni bil kupljen za pisanje "dokumentov".

Saj se razumemo, ali ne? Frank Barbič.

Seznam priredb čikaških društev in klubov.

FEBRUAR.

Pevski zbor "Sava". — Domača zabava v soboto 22. feb. v spodnji dvorani Lawndale Masonic Temple.

Klub št. 1 JSZ. — Predavanje v petek 28. februarja v dvorani SNPJ. Predaval bo Joško Oven o Parizu.

MAREC.

"Sosedje" št. 449 SNPJ. — Plesna zabava v soboto 1. marca v Marykovi šoli v Cicero.

Zensko društvo "Blad". — Maškara v soboto 1. marca v Flainerjevi dvorani, 1638 N. Halsted St.

Zbor "Prelezen". — Dramska predstava v nedeljo 2. marca, dvorana SNPJ.

"Pioneer" št. 559 SNPJ. — V torek 4. marca pustna zabava v dvorani SNPJ.

Klub št. 1 JSZ. — V nedeljo 30. marca dramska predstava v dvorani ČSPS.

APRIL.

Zbor "Sava". — V nedeljo 27. aprila operetna predstava v dvorani ČSPS.

MAJ.

Klub št. 1 JSZ. — V četrtek 1. maja prvomajska slavnost v dvorani SNPJ.

Svetozar Banovec bo imel koncert v Orchestra Hall v nedeljo 18. maja.

JULIJ.

SSPZ. — Izlet čikaškega članstva SSPZ. dne 4. julija v Cleveland.

"Sosedje" št. 449 SNPJ. — Piknik v nedeljo 13. julija pri Steinarju.

Pioneer št. 559 SNPJ. — Piknik v nedeljo 20. julija na Bergmannovem vrhu.

Ako priredba vaše organizacije še drobnosti, da jo uvrstimo. ni v tem seznamu, nam sporočite po-
SLOVENCEM PRIPOROČAMO
KAVARNO
MERKUR
3551 W. 26th St.,
CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in
Proletarca.)
FINA KUHNJA IN
POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE
NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljakem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Zadružna banka Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORJA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanovljata nova društva.

Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

POŠLJITE DENAR

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St., at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošlila denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakazilih. Pošlena vsota bo izplačana na poštne uradu v 3. do 5. dneh, in to brez odbitka. Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uveljavili izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist. Poslužite se ga in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja v stari kraj. Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cen bodisi katerekoli druge banke. Za pošiljanje večjih vsot vprašajte za naše posebne cene.

URADNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

Office hours at 3724 W. 26th Street

Tel. Crawford 2212.

1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily

at Hlavaty's Drug Store

1858 WEST 22ND ST.

4:30—6:00 p. m. daily.

Except Wed. and Sunday only by

appointments.

Residence Tel.: Crawford 8440.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4340.

SLOVENSKO-HRVAŠKA

TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbe,

pogrebe itd.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK

vogal Crawford and

Ogden Ave.

(Ogden Bank Bldg.)

Uradne ure: Od 9. do 12. dop.,

od 1. do 5. popoldne in od 6. do

9. zvečer. Ob sredo od 9. do

12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

Tel. Crawford 2893.

Tel. na domu Rockwell 2816.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN

KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno. Postrežba točna.

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.

MILWAUKEE, WIS.

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood.—Gravel.

WAUKEGAN, ILL.

Phone 2726.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG

4002 West 26th Street,

CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne,

v torek, četrtek in petek od

1. pop. do 8. zvečer.

Tel., LAWNDALE 4872.

V FRANCES WILLARD

BOLNIŠNICI

od 9. do 10. popoldan ob torkih,

četrkih in sobotah.

Victor Navinshek

331 Greeve Street,

CONEMAUGH, PA.

Društvene potrebe: rega-

Izhaja vsak četrtrek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi kopirali in oglaševalci morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Zenske in brezposelnost

Vselej, kadar se pojavi brezposelnost v večji meri, nastane pritisk proti zaposljevanju omoženih žensk. V čikaškem mestnem svetu je alderman John Toman celo predlagal, da se omožene ženske, ki delajo za mesto, odpusti, njihova mesta pa da oženim moškim in drugim, ki se morajo sami vzdrževati.

Omožene ženske so naravno proti predlogu protestirale. Mnoge so potem dokazovale v dopisih v dnevniki, da ne delajo v tovarni ali v uradu ker jih veseli, nego ker morajo. Ako mož nima kakega primerno plačanega poklica, sta prisiljena delati on in žena, in še težje izhajata. Celotno ako so možje izučeni delavci, imajo mnogi tako nestalno službo, da morajo tudi njihove žene iti za zaslužkom.

Stotisoče žensk, omoženih in samskih, je zaposlenih v industriji, uradih, restavracijah, hotelih, trgovinah itd. Med njimi je tisoče mater, ki imajo dovolj dela doma pri otrocih, toda mož ne zasluži dovolj za preživljanje družine, pa mora tudi ona postati mezdna delavka, izkoriščana pa je še bolj kakor moški, kajti profit ne pozna kavalirstva.

Alderman Toman ima priliko, da se bori proti izkoriščanju žensk, kar bo veliko bolj pametno, kakor pa njegov predlog za odslopitev omoženih žensk iz službe.

Narodnjaško katoličanstvo

Tudi slovensko katoličanstvo v Ameriki je postalo "narodno". Naša mila beseda se čuje tudi "na radio". Slovenska mladina se čudi in navdušuje. Kako krasno!

Gre za obstanek slovenskih župnij. Če ne bo Slovencev — pobožnih Slovencev — bodo nastali za slovenske gospode, katerih je nad sto, težki časi. Eni že imajo službe med drugorodci, a večinoma so odvisni od svojih rojakov. Katoliško narodništvo, ki se sedaj topi navdušenja za slovenstvo, je v resnici le boj za eksistenco slovenskih župnij.

Komunisti za brezposelne

Komunisti se mnogo pečajo s strategijo in manevriranjem. Ako smatrajo, da jim bo kako poteza pomagala v liste, pa jo store, če-tudi spravijo pri tem nekaj naivnih delavcev v zapor. Iz enakih razlogov kapitalizirajo sedaj brezposelne. Ako bi jim bilo res za pomoč tem revežem, bi jim človek počelje odobral. Toda oni so poslali svoje plačane kolektorje in druge agente med brezposelne z namenom, da kujejo reklamo zase in pokažejo Moskvi: Glejte, čeprav nas je malo, pa piše o nas vse časopise!

Brezposelne navdušijo za pohod do mestne hiše, tu pa se običajno začne komedija. Komunistični govorniki kriče, policija se umešava, brezposelne prime srd, in začne se pretep, v katerem zmaga seveda policija, kakor je običaj. Reporterji fotografirajo in opisujejo. S tem je namen organizatorjev parade brezposelnih dosežen. Če bi bil pohod brez histeričnih dejanj, ne bi bil "zanimiv". Treba je torej, da se jih nekaj aritira, nekaj pretepe, da pride v liste par slik in pa pjasnilo, da vse to vodijo komunisti, pa je "manever" uspešen, dasi brezposelnim v ničemer ne koristi.

DELO IN BESEDE

Če bi le oglašali, kaj bomo naredili, bi bilo to samo besedičenje brez rezultata. Naloga vsakega je, da živi v kak pošten namen, če se sploh katerega zaveda. Naloga socialističnih organizacij je, da ljudstvu tolmačijo smisel življenja, in ga usposobljajo za razvoj, kateri ga dovede v človeško uredbo, kakršna bo vredna človeških ljudi.

CERKVENI KROGI NA SLOVENSKEM ZAHTEVAJO VEČ OTROK

Ker je "politiziranje" v Jugoslaviji po starih metodah zabranjeno, se listi pečajo več z drugimi važnimi in manj važnimi problemi. Klerikali na Slovenskem so se na primer spustili v boj proti naraščajoči kontroli porodov. Kot njihovi duhovni bratje v Lemontu in pri sv. Štefanu v Chicagu, tudi v Ljubljani groze s smrtnim grehom. Na enega takih članov v klerikalnem "Slovincu" odgovarja "Delavska Politika" z dne 22. januarja 1930 sledeče:

Nedeljski "Slovenec" prinaša članek, naperjen proti regulaciji človeškega razumevanja (kontrola porodov). Med drugim pravi: "Zloraba zakona (zadoščenje spolnemu nagonu, spolna združitev brez naravnih posledic) je v vsakih okoliščinah smrten greh... Vprašanje ni zgolj medicinsko ali narodnogospodarsko, marveč je eminentno etično vprašanje. Zato je naravno, da je Cerkev omenjenemu zločinu nasproti zavzela svoje stališče, ga je morala zavzeti in je postavila kazen izobčenja na vse, ki izvršijo ta zločin ali tudi pri njem samo sodelujejo. Že namen, vsak poskus, vsaka pomoč, je smrten greh, tudi če se namen ne doseže..." Pri tem se opira na izjave raznih katoliških teoretikov.

Če bi bila cerkev pri teh izjavah dosledna, potem kar mirne duše lahko izobči vse svoje vernike in nazadnje še samo sebe. Kje pa najdete moža in ženo, ki sta v svojem zakonu občevala samo tolikokrat, kolikor imata otrok? Kaj pa naj rečemo potem k takemu zakonu, v katerem je eden ali drugi od zakoncev iz kateregakoli vzroka nesposoben za spočetje? Logično bi morala potem cerkev tak zakon ločiti ali pa oba zakonca iz cerkve izključiti, ker njune dohodne spolne abstinence kljub najtesnejšemu sožitju, vendar ne more zahtevati, ne pričakovati in ne kontrolirati. Potemtakem bi morali ljudi najpozneje s 16. leti vpregati v zakonski jarem, da bi do svojega 40. leta spravili vsaj vsak po 24 otrok na svet. Kajpada bi bilo to zelo po volji cerkvi in — kapitalizmu.

Ampak s tem bi stvar še ne bila končana: pri ženski preneha rodilna doba med 40. in 50. letom, pri moškem pa šele med 60. in 70. letom, nekateri dobe otroke še z 80. leti. Kaj pa v takih slučajih? Vsaka spolna združitev v tej starosti bi po mnenju cerkve predstavljala za ženo novo zlorabo zakona, za zadostitev nizkotni sili, pri moškem pa nov zločin umora življenske klice. Po cerkveni logiki je dolžnost vsakega zdravega odraslega človeka, da skrbi za naraščaj. Kdor se temu odteguje, ali kdor svojega bližnjega v tem omejuje, stori smrten greh in se mora izobčiti. Eto! Tu cerkvena gosposka samo sebe toče po zobeh. Kaj pa je potem z interniranci v raznih zavodih, kasarnah in kaznilnicah, kjer je samooskrbnost, kot dokazano, nekaj običajnega? In končno, kaj pa sveta zaobljuba celibata? Ali niso potem faktorji, ki take ljudi silijo v položaj, ki jim omejuje in onemogočuje to najvažnejšo življensko funkcijo, ravno taki zločinci nad porajajočim se življenjem kakor razni mazači, ki odpravljajo plod?

Pa recimo, da bi vzelo naše ljudstvo opomine cerkve tako k srcu, da bi vsaka za to sposobna Slovenka rodila vsako leto po eno dete. V petih ali šestih letih bi se potem takem pomnožil naš narod za 100 odstotkov. Sprva bi bili naši cerkveni in gospodarski krogi nad takim pojavom gotovo vznemirjeni, pozneje bi se začeli čuditi, a nazadnje bi se gotovo začeli praskati za ušesi in premišljevali, kam s tolikšnim materijalom. Pa recimo, da bi bili v Nemčiji, Franciji, Ameriki in drugod ravnotako pridni, da bi tudi tam začele meje potakati; kaj pa potem? — O, to so komplicirane reči!

Pred kratkim je nek učen nemški profesor objavil v listih zanimivo študijo, v kateri pravi, da če se bo človeštvo v tej meri razmnoževalo kot doslej, se bo prebivalstvo zemlje v osemdesetih letih potrojilo in čez štopetdeset let ne bo na

vsej zemlji več nobenega kralja neobljudenega. A že danes ljudje v veliko krajih gladu umirajo in dve tretjini vsega človeštva trpi pomanjkanje.

Ljudje hodijo svoja pota, dogmatiki v črnih suknjah, ki priporočajo nekaj, česar se sami previdno izogibajo, pa svoje. Seveda, čim več kur, tem več kurjih "britofov". Zdrav razum ljudstva bo tudi v bodoče najboljši razumnoizvedljiv regulativ. Mogoče bi kdo izmed gospodov odvrnil: za regulacijo bodo že vojne poskrbele. Aha, tu tiči zajec. Za vojne je pa seveda potreba dosti človeškega materiala, sicer se orožna in plinska industrija ne izplačata. Spominjamo se še prav dobro, kako je bilo v vojni z blagoslovljenjem, kako se je navduševalo slovenske fante, da bi umrli za cesarja, ker bodo šli topli v nebesa. Ne moremo pa razumeti, da je vojna Bogu dopadljivo delo, medtem ko je ljubezenska združitev brez posledic smrten greh.

Cerkvena gosposka naj si nikar ne domišljuje, da bi brez njenega sodelovanja svet izumrl. Človeštvo se bo vedno razmnoževalo v kolikor mu bodo dani eksistenčni pogoji. V Indiji in Kini nima katoliška cerkev nobenega vpliva, in vendar je tam ljudi več kot dovolj, kljub temu, da tam še noroženje izpostavlja svoji usodi. V Rusiji pri tem vprašanju ne poznajo več naše okoliščine in vendar tudi tam prebivalstvo z vsakim letom narašča. In stavimo, da si bodo čez sto let vse vlade belile glave, kako razmnoževanje omejiti. Če pa že hočejo naši cerkveni krogi, da se naš narod čim prej podvoji, potem jim predlagamo, da začnejo z dobrim vzgledom najprej pri sebi. Več bomo verjeli družinskemu očetu, ki bo sam skusil, kako se družina vzdržuje, kakor pa zakrknjenemu samcu, ki nima o tem pojma. Radi tega bi prav nič ne zgubili na svoji svetosti, saj so bili tudi apostoli večinoma oženjeni. Prva štiri stoletja cerkev sploh ni poznala celibata in cela množica raznih svetnikov in tudi papežev je bilo zakonskega stanu. In marsikak tak-le gospod bi lažje vzdrževal dvanajst otrok, kakor pa en delavec dva.

KONTROLA PORODOV NA HRVATSKEM

Na Hrvaskem se pojavlja, kakor posnemamo po časopisu, tendenca po omejevanju porodov. Maltuzianizem je viden zlasti v onih krajih, ki so bili nekdanj pod madžarskim vplivom. To je zlasti v slovenskih veleposestnih ozemljih, torej očitno v zvezi tudi s socialnimi razmerami. Ljubljanski "Slovenec" je pričel zaradi tega nasprotno propagando. Dne 19. jan. je objavil najbolj napredno župnijo Trebelno, ki leži med Novim mestom in Mokronogom ter šteje samo 2500 duš. Otok se je rodilo leta 1929 celih 723, umrlo pa je le 343 oseb. Župnija je sicer siromašna, pridobila pa je 380 novih župljanov. — "D. P."

Naša agitacija v letu 1930

Z letom 1930 je stopil "Proletarec" v 25. leto svojega obstanka. To je njegovo jubilejno leto. V teku je kampanja za tri tisoč celoletnih naročnin, ki jih imajo dobiti agitatorji lista do konca leta. Sodelujte, da cilj čimprej dosežemo.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", prodajati zanj knjige in mu nabirati oglase, pišite upravitelju za pojasnila.

OBILO BOŽJEGA BLAGOSLOVA

Sedemindesetletni Frances Larkin v Chicagu so se nedavno rodili trojčki, ki jih vidite tu na sliki. Pred tem porodom je imela šest otrok, s trojčki jih ima devet. Najstarejši otrok v družini ima deset let. Očeta in mater zelo skrbi, kako bosta izhajala. Ljubljanskemu "Slovincu" in našim franciškam obilica božjega blagoslova zelo ugaja, kot vidite v članku v prejšnjih dveh kolonah.

VŠČIPCI

Papeževa "enotna fronta".

Sveti oče so pozvali ves krščanski svet — vse vere — da se strnejo v skupno fronto za obrambo "krščanstva" v sovjetski Rusiji. Žal, da tisto, kar brani papeževa fronta, ni krščanstvo.

"Mir in sloga" v Collinwoodu.

V Collinwoodu ustanovljajo klub "Mir in Sloga", ki obeta "malkontentom" neizprosen boj na življenje in smrt. "Mir in sloga" za boj in prepričanje! Čudno! Sicer pa se v Collinwoodu že dolgo gode čudne stvari.

A. M.

Na postelji ga je preložil.

Andrej se po farizejsko udarja po prsih in pravi: V boleznih sem ga na postelji preložil. — Dober je bil, kajne! Ali ko se je Andrej preobdelal, je dobil ambicijo, da bi Zavetnika tudi iz urada "preložil".

R. K.

Velikodušnost povrnjena.

Društvo št. 131 je dalo v pomoč "Pionirju" desetak. To dobroto je druž. št. 131 nedavno javno razglasilo, pozabljivo društvo "Pionir" pa se je spomnilo, da je čas desetak vrniti. Vrnilo ga je z obrestmi vred.

TNT.

Okrutni milvaški župan.

Milvaški župan pretepa brezposelne, ne da jim dela ne jela — in še Andrej se je zjokal nad takim socialistom. Če bi bil pošten časniki, ljubiteljske resnice, ne bi barval in potvarjal. Ampak on ne zna bolje, in če bi znal, ne bi hotel.

"Solze so nam kapale..."

"Am. Slovenec" z dne 4. feb. piše o svojem "radio-programu":

"Med programom je neprestano pel telefonski zvonec na postaji. Stranke so klicale iz Indiane, bližnjih naselbin Chicaga in izražale čestitke in navdušenje. Neka vrozavedna slovenska mati je iz Berwyna je izjavila na telefon: 'Pri nas vsi jokamo od navdušenja in veselja...' Drugi dan so pripovedovali mnogi: 'Solze so nam kapale, ko smo čuli slovenske pesmi na Radio...' Dne 14. feb. sem se tudi jaz zjokal, pa od žalosti, da si upajo s tako brozgo 'na radio'."

Anton Kmetec.

Gospodom se vse odpusti.

V petek 14. feb. so se Slovenci na zapadni strani Chicaga lahko zopet "jokali". S cheap reklamo je bil oznanjen program radio koncerta, ki ga prireja franciškanski dnevnik. Dobro je, da so na mali postaji, in pa da Amerikanci ne poslušajo "slovenske ure". Fara sv. Štefana in Lemont nimata moči iti "na radio" brez gramofonskih plošč! Saj te imamo vendar doma, kar je kaj vred-

Ernst Toller:

AMERIŠKA KAZNILNICA V ST. QUENTINU

(Konec.)

McNamarra mi pripoveduje, da je zaplen s tem, da nosi na smrt obsojenim jedila. "Koliko na smrt obsojenih je v jetnišnici?" "Sestnajst! Devetega decembra jih bodo spet nekaj obesili."

V New Yorku kuhajo ljudi na električnem stolu, v Kaliforniji jih obešajo.

Kesneje sem si ogledal kaznilnico. Določena je za 2400 jetnikov, a je tačas nagnetenih v njej 4300 kazencev. Ameriška javnost nič ne vprašuje po vzroku povišane kriminalitete. Ona misli, le ljudje iz "bad people" postanejo zločinci — in so s tem pomirjeni. Da nosi velik del krivde vedno rastoča brezposelnost, ekonomske razmere, tega ne vidi.

Vsi jetniki nosijo enotno modro-sivo obleko. Delajo v različnih delavnicah. Vsak jetnik mora vsak dan izvršiti odmerjeno delo, prej ne sme zapustiti delavnice. Delajo le za državo, ne za privatno industrijo.

Vsi jetniki morajo delati najprej v umazanih, topotajočih tkalnicah. "Tu naj se na mehko skuhaajo," pravijo jetniki. V prostih urah smejo kaditi, igrati žogobc in baseball. A le nekateri uživajo prednosti, za druge ni mesta v prenapolnjeni kaznilnici. Ti čepijo na dvoriščih, kjer ni videti niti šopa zelene trave.

Jetniki jedo skupno. Obiskal sem dvorano, kjer obeduje lahko 2000 jetnikov.

Vidiš lahko ljudi vseh plemen: bele, črne, Meksikance, Kitajce, Japance, Indijce, Grke, Italijane, Francoze, Nemce. Po dva in dva hite v ozkih vzdanih šahtih, ki so ločeni od hodnika z železno ograjo in so ves dan in vso noč razsvetljeni.

Najstrašnejša disciplinska kazen je temnica. Te celice leže pod zemljo. Svež zrak vsesava iz celice skozi ventilator.

Preveden zapustimo kaznilnico, nas pelje paznik k celicam za na smrt obsojene in k vislicam. Dan poprej, preden obsojenec obesimo, jih prepeljejo v te celice, lesene kletke v neki sobi, ki jih je mogoče z vseh strani kontrolirati. V sobi sedijo dan in noč pazniki, ki morajo stražiti, da si jetnik ne prizade ne kaj žalega in tako "ukrade zakonu pravico". Lani je poizkušal neki obsojenec dva dni pred smrtjo samomor. Prepeljali so ga v bolnico in ga skrbno zdravili. Šele potem so ga obesili.

V isti sobi se nahaja shramba, kjer vise vrvi. Našel sem do 20 vrvi. Na vsaki visi uteg, da tako prepreči nategnjene vrvi pri obešanju. Utegi so različne težje, odgovarjajo različnim težam teles. Vsak obsojenec dobi svojo vrv, ki jo potem sežgejo. Zanka je s sedmimi obroči zavozljana. Imenujejo jo "hangmans knot".

V drugem kotu sobe stoji harmonija. Na moje vprašanje mi odgovori paznik: "So jetniki, ki želijo biti obešeni ob godbi. O — dobro jim je," nadaljuje paznik, "kar hočejo, vse dobijo. Nekdo si je zaželel jazz-muzike, pa mu je igrala jetniška kapela same jazz-plese. Jodi dobijo boljše kakor mi, pazniki. Celotno pečeno piške."

Stopim v kletke. V miznem predalu sta vpisana dva imena — Johnny Malone, Frenchy Lapierre. Oba so pred nekaj meseci obesili. Prvega, ker je svojo ženo ubil, drugega, ker je ubil nekega policista.

Vrata ločijo to sobo od eksekucijskega prostora, kjer stoji vislice. Trinajst stopnic vodi do njih. Preden gre obsojenec k vislicam, mu z jermeni privežejo roke k trupu, in ko stoji pod vislicami, mu z drugim jermenom zvežejo roge. To zategadelj, da se telo pri obešanju ne bi skrčilo.

Če se jetnik pred eksekucijo onesvesti, imajo tudi za to pripomočke. Črna, kakih 16 cm široka deska, na kateri so jermeni. To pritrdijo na obsojenčev hrbet, da ostane telo vzravnan. Levo in desno vislice stoji po troje gugalnih stolov za odlične uradnike.

Dvoje ljudi obesijo lahko hkrati. Čim stoji obsojenec pod vislicami, mu vržejo preko glave črno čepico. Krvnik jim položi zanko krog vratu in jo — blizu ušes — tesno zadrigne. Na vnožju vislice je videti na neki mizi pritrdjenih troje niti. Ena izmed njih drži s težkim utegom obteženo vrv, ki spodnese tla, na katerih stoji obsojenec, ki tako obvisi v zraku. Pred tremi nitmi stoji troje paznikov, ki na povelje hkrati presečejo niti, vsak svojo. Nihče izmed paznikov naj ne ve, kdo je spodenese obsojenca tla. Na mizi je videti mnogo zarez mnogih eksekucij.

Paznik, ki me vodi, mi pripoveduje, da je videl že mnogo usmrtev. "Kako se obnašajo ljudje, ko stopajo pod vislice?"

"Dobro. Le nekaj sem jih videl onesvečenih. Po večini pa gredo popolnoma topo preko teh trinajst stopnic." — So takoj mrtvi?"

"Obešanje je izborna metoda, mnogo bolj človeška od električnega stola. Z enim sunkom jim zlomijo zatilnik. Njihovi udi drhtijo še, to traja kakih 14 do 16 minut, a mi jim zvežemo z jermeni roke in noge, da ne morejo točiti okrog sebe, a tega ne čutijo več."

Sla sva mimo celice za smrtne kandidate. Pred vsako celico je visel električni loncec.

Eden na smrt obsojenih jetnikov nama pomiga, drugi se zakrohoče, ko obstanem.

Svetilni loncec, pečene piške in vislice z godbo.

Pred kaznilnico žari v neskončni sinjini Golden Gate. — M. L., Ljubljana.

Joško Oven:

ZA SOLNCEM

(Konec.)

V proletarski del.

Na place de la Republique zavijemo v rue Foubourg du Temple, in nato gremo v kraje kamor turisti po navadi ne hodijo. To je dvajseti okraj, kjer žive delavci. Malo višje, kjer se rue du Temple spremeni v rue de Belleville, sem stanoval leta nazaj skoro dve leti. Hodil sem sedaj po tistih kamenitih ulicah, ki se tudi za las niso izpremenile in mislil na tiste dni... Spomnil sem se na shode v Bourse du Travail, kjer sem tolikokrat slišal Jean Jaurés-a, in demonstracij na ulicah. Vsako leto smo korakali meseca marca ob obletnici komune po rue de Belleville, po zunanji boulevardih dol na pokopališče, Pere-Lachaise, kjer so pokopani junaški branitelji komune... Vsak vogal me je spominjal na kakšen dogodek. Od vseh mojih nekdanjih prijateljev sem našel po skoro dvotedenskem bivanju samo enega — oziroma niti tega ne doma. Bil je sin mojega nekdanjega mojstra. Šel sem pogledat, če še stoji tista hiša, kjer sem delal precej let. In še je kakor je bila, le ulica se sedaj imenuje avenue de Jean-Jaurés, namesto avenue d'Allemagne, kar je bila poprej. Pogledam na vrata — Paul Jules. Potrkam. Velik čvrst dečko mi odpre. "Ali stanuje tu gospod Jules?" ga vprašam. "Da," reče, "ali sedaj ga ni doma. Šel je ven na počitnice z mamo, ki je bolna." Fant me kajpada ni poznal. Bil je tri mesece star, ko sem zapustil Pariz. Povem mu, da sem pred leti delal za njegovega očeta. Moje ime je Joseph. "Oh, vi ste M. Joseph! Oče tolikokrat govori o vas." Vpraša me, kje je Jacques. To je bil moj prijatelj Jakob Vizjak, fletkan dečko iz Stajerskega, kateri je, kot sem zvedel na tej poti, umrl doma za sušico. Povem mu, da je mrtev. Postal je žalosten, kajti Jakata je dobro poznal. Vpraša me za M. Jean-a. Jean Vivoda je bil moj stari prijatelj in z njim sva prerajžala precej Evrope. Bil je potem dolgo časa v Detroitu in pozneje v Indianapolisu. Bil je dober in zvest sodrug. Leta 1922 je odšel bolan v domovino, od koder se ni več vrnil. Umrl je za sušico. Povem mu, da je tudi Janez mrtev. Od te trojice sem ostal še samo jaz...

Kabareti.

Nekega lepega popoldneva sva šla z ženo prav na vrh starega Butte de Montmartre. Iz velikega Boulevarda se vzpenja ta ulica navkreber. Sprva samo stare, skoro vse enake hiše, postajajo zanimivejšje čim višje prihajaš. Na obeh straneh vidiš polno gledališč in kabaretov, ki pa so podnevu zapuščeni. Ožive šele po polnoči. Na tem hribu, o, moji dragi, se raja in pleše ter dela greh kot se spodobi. Midva sva bila tam podnevu, toraj ne mislite o grehu. Po strmih stopnicah se vzpenjamo kvišku. Vse naokrog vidiš "Studie" — to je bohemska kvodra, poeti, slikarji itd., žive tu naokrog.

Sedaj smo na vrhu. Prekrasen razgled na celo panoramo Pariza. Pred teboj leži Pariz z vsemi parki, palačami, spomeniki in gledališči. Stala sva tam tako dolgo, da se je že začelo temniti in so začele padati dolge sence na mesto. Obrnila sva se proti cerkvi Sacre Coeur, ki stoji ravno na vrhu hriba ter opazovala to veličansko stavbo, katero je zgradila tretja (sedanja) republika v pokoro za izgubo vojne z Nemci leta 1870-71. Pač žalostno priznanje.

Bohemi.

Komaj trideset korakov od cerkve na pobočju hriba imaš Bohemijo z restavracijami in kabareti. Sedeli smo na vrtu, večerjali pri čaši starega bur-

gundca in poslušali pesmi in deklamacije Montmartrskih poetov.

Ce hočeš nekoliko zabave in če razumeš malo francosko, ne pozabi obiskati nekaj kabaretov, v katerih se zbirajo artisti. Kabaret v Parizu ni ameriški kabaret. Ta beseda pomeni tam nekaj čisto drugega. Ljudje sede natlačeni v kakšni kleti. Na stenah so čudne modernistične slike. Naročiš si lahko pivo in poslušaj poete, ki ti čitajo resne in komične stvari. Kajpada, vsi kabareti niso enaki. Posebno zadnje čase postajajo vedno bolj ameriški in umazani. Gledališč, posebno takozvanih "Revue", je dovolj. Pogledaj lahko Moulin Rouge, Folies-Bergere itd. Če pa ne moreš najti kar bi rad videl, pa zlezi v "taxi", vprašaj šoferja, in on te potegne kamor hočeš. Taxijsi so bili do zadnjega časa v Parizu tako poceni, da bi bilo za dobrega popotnika naravnost grdo, če bi hodiš peš. Za razdaljo, ki mi jo je v Chicagu računali tri dolarje, sem tam z napitnino plačal 15 fr., kar je 60c v ameriški veljavi.

To je nekaj stvari, ki sem jih skušal opisati iz tega velikega mesta. Je pa še stotine drugih znamenitosti — muzejev, knjižnic, zavodov, parkov itd. Lahko si ogledaš Les Invalides, tam je grob Napoleona I., Trocadero, Petit Palais, Grand Palais itd. Ali pa greš v krasni Bois de Boulogne. Najpametnejše pa še storiš, da se ob polnedvu spraviš na veliki Boulevard, se vsedeš za lepo okroglo mizo, piješ bock ali pa črno kavo z rumom, poslušaj godbo in opazuješ množico, ki hiti mimo, pa pozabiš na vse skrbi in težave.

O pariški okolici.

Se par besed o okolici Pariza. Če imaš samo par dni na razpolago, pojdi v Versailles in si ob enem ogledaj tudi grad Trianon. Zberi si lep solnčni dan in garantiram ti, da ne boš čudovite krasote parkov in gradov nikoli pozabil. Versailles je dal postaviti Ludovik XIV., ki je premedil tja tudi svoj dvor. On sploh ni ljubil Parizanov. Palača se šteje za najlepšo na svetu. Danes je spremenjena v muzej. Spodaj je naravnost bajni vrt z brezštevlnimi kipci in vodometi. Ob krajeh so pa globoko gozdovi. Tu v tem gradu, — sobo boš lahko videl, — so naši slavni državniki podpisali še slavnejši mir. Trianon je do delal Napoleon I. Ne pozabi si ga ogledati, če si v Versaillesu.

Sedel sem na krovu in gledal v morje. Zrak je bil čist, samo v daljavi je stala kot pajčolan prazna megla. Stagnacija na komodnem stolu, sem sanjal o poti, ki je bila za menoj in o vtisih, ki sem jih odnesel. Z napol zastrtimi očmi sem zagledal krasno golo obalo Dinarških alp, tam kjer se namakajo v morje. Kot v pol snu se mi je zdelo, da slišim tuleči avtomobil, ki drvi na Lovčini. In pa fantovsko pesem, katero sem komaj slišal doma. Vse te slike in stotine drugih se je vrstilo pred moji očmi. Pogledal sem v globoko brazdo, ki jo je rezal parnik, ter poslušal smeh in petje sopotnikov. Solnce je zahajalo — nižje in nižje se je pomikalo, dokler se ni žareča obla pomočila v vodo. Zasve-

tilo se je morje v čudoviti luči, ko se je solnce dotaknilo vode... Gledal sem že dolgo, ko je solnce že davno zatoni- lo. Bil je konec moje poti.

Dostavek.

Predno zaključim, naj omenim par stvari glede potovanja.

Prvič, vzemi na pot kolikor mogoče malo prtljage, še posebno če potuješ dalj časa po Evropi. Zakaj? Če si obložen s kovčgi, boš utrujen predno prideš s kolodvora, če ti jih pa nosijo postrežki, te pa stane koncem konca več kot so kovčgi vredni. Prtljago, ki jo vzameš s seboj, imej vedno pri sebi in kupeju, drugače boš imel nepotrebne sitnosti in zamude.

Cesa potrebuješ? Ako potuješ poleti, vzemi lahek površnik čez roko, eno obleko, praktično, najboljše sivo, na kateri se ne pozna prah. Ta obleka naj ima dvoje hlač; dobro je, če je par kratkih (golf) in en par dolgih. Ne boj se, da se ti bodo smejali; kratke golfse hlače so v Ljubljani in v Jugoslaviji zelo v modi. Če se hočeš izredno postaviti, vzemi dvoje oblek s seboj. Klobuk pusti doma ter vzemi čepico. Klobuk boš lahko poceni kupil v Evropi. Dva para čevljev imaš zadosti, a v resnici tudi en par zadostuje. Perilo. Po šest vsake stvari, ter nekaj več robcev. V vsakem hotelu v Evropi ti operejo v dvanajstih urah. Kar ti zmanjka, kupiš lahko tam. Ne veš, kako nerodno in neprijetno je vlačiti stvari s sabo.

Zenske: Spodnje perilo, po šest komadov. Oblek več kot moški, kajti svilnate obleke se lahko spravijo v majhen prostor. Na pot naj vzame ženska praktično suknjeno obleko ter vrhno suknjo. Tri pare čevljev, en par z nizkimi petami. Kar ji zmanjka, lahko kupi v Parizu.

Potni list: Imej vse potrebne vize, drugače imaš sitnosti na poti. Denar: Travelers Checks so najvarnejši; če tega nimaš, ameriški dolar ti menjajo povsod. Denar menjavaj na banki in predno menjaš, vprašaj za cene. Če se ti zdi, da ti ne dajo dovolj, pojdi v drugo banko.

Vožnja: Če si utrujen in se voziš ponoči vzemi drugi razred, saj je poceni. Če pa hočeš poznati ljudi, vzemi tretjega. So čisti. Na postajo pridi zgodaj posebno še na nedeljo; to velja za celo Evropo. Vlaki so natlačeni.

Potovanje in življenske potrebe so zelo poceni v Belgiji, Franciji, Jugoslaviji in deloma na Avstrijskem. Nemčija, Anglija, Italija ter Švica so dražje. Seve, odvisno je tudi od tega, kako potuješ.

Druge navodila: Ne sedi doma v zapečku. Pojdi ven v svet in ogled ga, pa boš užival. Doma so ljudje zaposleni na polju in nimajo časa, da se bi ukvarjali s teboj; bo tudi za te bolj zabavno, če greš ven, saj je naša Slovenija zelo lepa. In še nekaj: Nositi dolan je v rokah in se bahati pred ljudmi kako si bogat, je bedasto, dasi se te nelepe lastnosti naši Amerikanci le preradi poslužujejo. Drugače pa le bodi vesel in pelji svoje prijatelje in svoje ven na zabavo.

Glavno pa je: Ne pričakuj preveč — pa ne boš razočaran.

Šubljevo pismo iz Milana

Od Toneta Šublja smo dobili pismo, v katerem poroča, da študira že dlje časa glasbo pri profesorju Mule. S študijami je zadovoljen. Njegov profesor mu je svetoval, da naj da koncert v Milanu. Najprvo je šel na radio postajo, kjer so ga po avdiciji angažirali za v pondeljek zvečer 3. februarja za petje ameriških zamorskih pesmi v angleščini. Imel je po prvi skušnji ponudbo, da bi pel še nadaljnjih 14 dni, a je bil med tem nujno pozvan v Berlin. O Milanu piše:

"V Milanu je za človeka, ki se zanima za glasbo, pač največja zanimivost opera "Scala", v kateri so krasne predstave. Včas se ti zdi, da je vse to bajka. Videl sem v nji že precej predstav, vse izvrstno izvedene. Orkester, zbor, solisti, scenarija, vse prvovrstno. Vsaka predstava je dogodek in človek se mnogo nauči, ko gleda te stvari.

Življenje je v Milanu drago. Lekcije profesorjev ravno tako. Vse računajo kot v Ameriki. Delavske razmere so tu silno slabe. Ljudje morajo precej težko delati in so mizerno plačani. Nekateri služijo 12 lir na dan, eno dobro kosilo v restavraciji pa stane 15—20 lir. Ne vem, kako žive taki delavci. Menda od same polente.

Milan ima okrog milijon prebivalcev. Promet je velikanški, ker je to trgovski centrum Italije. Zanimivosti ima mesto dovolj. Predvsem katedrala, ki je bajno monumentalna zgradba iz belega marmorja. Prostor v nji je za 40.000 ljudi. Nadalje muzeji, arena, parki itd.

Veliko ulic je tako ozkih, da se dva avtomobila ne moreta srečati v nji. Če se dogodi, da prideta dva drug proti drugemu, mora eden toliko časa nazaj, da pride do prihodnje ceste. Zato je moderni promet v starinskih delih mesta zelo oviran.

Študiram koncertni in operni program. Lekcije imam vsak dan. Po Milanu mi bo malo dolg čas, ko bom šel v Berlin, to se pravi, po predstavah v operi "Scala".

Ameriko vsak dan bolj pogrešam. Namreč, tu je vse bolj "na počasi" urejeno in hitrice, kakor jo imate v U. S. A., tu ne poznajo. Ne bo dolgo, ko jo bom primahal nazaj." Kdor želi Šublju pisati, bo pismo dobil, če mu ga pošljete na sledeči naslov: Tone Šubelj, Medvedova ul. 23, Ljubljana 7, Jugoslavija, Evrope.

Velika udeležba na Banovčevih koncertih

Koncert Svetozarja Banovca, ki se je vršil 29. januarja v Durant Cityju v Pa., je posetilo nad 450 ljudi—Slovencev, Slovakov, Poljakov in Amerikancev. Dvorana je bila polna, zadovoljstvo s koncertom veliko. Bil je to prvi koncert v zgodovini naselbine. Navdušenje je bilo nepopisno.

Poročajo, da je imel Banovec tudi na koncertu v Notre-dame kolegiju v O. veliko udeležbo. Banovec, ki poseduje krasen in močan lirčen tenor, nastopi prihodnje tedne na raznih svojih koncertih, katerih seznam je v tej številki.

O predstavi "Djido"

Dramski zbor "Nada" od Jugoslavenskog Prosvetnog Saveza je vprizoril prošle nedelje v dvorani ČSPS. v Chicagu petdejanjo iz seljaškega življenja "Djido". Igra zahteva veliko številco oseb, ki morajo biti ne le igralci, nego tudi pevci.

Nekaj igralcev se je zelo odlikovalo, in predstava je bila v splošnem zadovoljiva. Petje je spremljal tamburaški zbor. Udeležba je bila dobra, kot je običaj na predstavah tega dramskega zbora.—P.

V prihodnji številki

roman

"SIBIRSKI PUNT"

V SOBOTO 22. FEBRUARJA NA ZABAVO "SAVE".

Chicago, Ill. — Se še spominjate, kako ste bili zadovoljni na Silvestrovi zabavi kluba št. 1? V isti dvorani priredi v soboto 22. februarja ob 8. zvečer veselico pevski zbor "Sava". Igral bo Integrity Red Peppers orkester, ki bo zadovoljil vse plesalce.

Vstopnina je samo 35c. Z garderobo vred vas bo stalo 50c. Pripravljeni odbor vam zagotavlja izborno postrežbo. Dvorana se imenuje Lawndale Masonic Temple in je na So. Millard in W. 23rd St. Imate blizu, če se pripeljete z Douglas Elevated do Lawndale Ave., od kjer imate dober blok in pol do dvorane, ali če se pripeljete z 22nd St. karo in izstopite boditi na Central Park ali pa na Lawndale Ave.

Dvorana (spodnja), kjer se veselica vrši, ima prostora za več sto ljudi. Mize, okrog katerih lahko sedite, so v isti dvorani kakor ples, kar poveča družabnost in s tem zabavo. Zabava se prične ob 8. Pridite zgodaj in se veselite v zabavni družbi do konca.—P. O.

IGRA "DNEVNIK" V CONEMAUGH.

Dramatični odsek pevskega društva "Bled" v Conemaugh, Pa., vprizori v soboto 1. marca v Alojziji dvorani veseloigro "Dnevnik" ali "ženitev radi premoženja". Po programu bo plesna zabava. Igra "Dnevnik" ima dva dejanja. Je kakor nalašč za pustni večer. Prepojena je vseskozi z zdravim humorjem.

Druga posebnost v soboto 1. marca bo ta, da v igri "Dnevnik" nastopijo sami naši mladi tu rojeni fantje in dekleta. Saj so naši mladi ljudje že dobro znani po svojih aktivnostih v zboru. Nadejamo se, da bodo enako uspešni v dramatikah.

Dejali smo, in lahko ponovimo, da je ta mladina več ali manj duša našega "Bleda". V njeni požrtvovalnosti in nesebičnem delovanju za negovanje naše pesmi in dramatike ji moramo z veseljem nuditi sodelovanje in priznanje. Oblju-

bili so nam, da kakor na prejšnjih, se bodo na tej prireditvi še bolj potrudili, da bomo imeli na pustno soboto prijateljsko, veselo zabavo in dobro izvajanje spored.

Na prijatelje "Bleda" in sploh vse Slovence v Johnstownu apeliramo, da naj ne bo nikogar, ki ne bi posetil predstave naše mladine. Tisti naši prirojeni izgovori — nisem mogel priti — naj izostanejo. Napolnimo dvorano, kajti le s tem lahko dokažemo, da smo za sodelovanje med tu rojeno slovensko mladino in priseljeno generacijo Slovencev. Mladina ne dela zase, in mi ne zase, nego mi vsi za skupnost, za kulturni napredek vsega naroda.

Za postrežbo udeležencev bo dobro preskrbljeno. Plesalcem bo igrala najboljša godba. Natančen spored, vstopnina itd., bo naveden v oglasih v listih. Citajte jih.

A. K., član "Bleda".

SEJE KLUBA J. S. Z. V WEST ALLISU.

Seje kluba J. S. Z. v West Allisu se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne pri Fr. Kralju. Udeležujte se jih polnoštevno. Potrudimo se, da pokažemo tudi tukaj več aktivnosti. Po našem delu nas bodo sodili.

ZAHVALA DRUŠTVU "NADA" ŠTEV. 102 S. N. P. J.

Chicago, Ill. — Maškaradna veselica dne 8. februarja t. l. je uspešno prirejana dobro v vseh ozirih. Udeležba je bila toliko—okrog 500—kakršne društvo že ni beležilo nekaj let.

Za tako velik uspeh gre priznanje vsem, ki so na kakršni koli način pomagali, bodisi z delom na veselici, prodajali vstopnice, darovali razne predmete in gotovino, kakor tudi listoma "Prosveta" in "Proletarec", ki sta oglašala to priredbo.

Vsem tem izreka veselilni odbor iskreno zahvalo. Nadalje se zahvaljuje sledečim trgovinam, ki so darovale razne predmete in jih priložila članicam društva "Nada": Blue Island Grocery Store, 1914 Blue Island Ave.; Fuhrman & Forster Meat packing Co., 1839 Blue Island Ave.; Banks Coffe Co.; Henry Pittner's Meat Market, 3708 W. 26th St.; Ed. Stonich's Fruit Store, 3522 W. 26th St.; Hamlin Fruit Store, Hamlin & W. 26th St.; A. Wencel's Dairy, 1818 W. 22nd St.; Park View Wet Wash Laundry, 1727 W. 21st St.; W. B. Putz, cvetličarna, 5134 W. 25th St.; Vinko Arbanas, cvetličarna, 1320 W. 18th St.; Millard State Bank, Millard & W. 26th St.; Frank Udovich (Pilsen

Anton Zornik

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom. Peči in pralni stroji naša posebnost. Tel. Herminie 2221.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRtg. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Landale 2012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

Potovanje v stari kraj

boste imeli najugodnejše ako si preskrbite potni list pri našem potniškem oddelku, kateri je odpremil in dopremil na tisoče ljudi v njih popolno zadovoljstvo.

Pomagamo vam dobiti potni list, dovoljenje za povratek ter preskrbimo dokumente o dohodninskem davku. Napravimo vam svedoče ter prošnje za zakoniti prihod v to deželo kakor tudi za izvenkvotni vizum za tiste ki spadajo v to grupo.

POŠILJAMO DENAR v staro domovino in druge dele sveta potom brzojava ali čeka, najhitreje.

Ta največja slovanska banka je poznana po celem svetu kot ena od najbolj zanesljivih bank. V potrebi se vedno obrnite na

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

FEBRUAR.

CHICAGO, ILL. — Maškaradni ples priredi org. št. 20 JSZ. v soboto 22. feb. na 2250 Clybourn Ave.
DETROIT MICH. — Klub št. 114 in 115 JSZ. priredita v soboto 22. februarja maškaradno veselico v Slov. del. domu.
SPRINGFIELD, ILL. — Maškaradna kluba št. 47 JSZ. v soboto 22. feb. v Slovenskem domu.
CHICAGO, ILL. — Domača zabava zbora "Sava" v soboto 22. feb. Lawndale Masonic Temple.

MAREC.

STRABANE, PA. — Plesna veselica kluba št. 118 JSZ. v soboto večer 1. marca v dvorani dr. št. 138 SNPJ.
BARBERTON, O. — Maškaradna veselica kluba št. 232 JSZ. na Pustni večer 4. marca.
NEWBURGH, O. — Plesna veselica kluba št. 28 JSZ. v soboto večer 8. marca v Slov. del. dvorani na Prince Ave. in 109. cesti.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 9. marca vprizori izobraževalni dramski odsek S. N. D. dramo "Prisega o polnoči".
CHICAGO, ILL. — Predstava dramskega odseka št. 1 v nedeljo 30. marca v dvorani ČSPS.

APRIL.

DETROIT, MICH. — Prvomajska slavnost kluba št. 114 JSZ. v soboto večer 28. aprila v Hrvatskem domu na Kirby Ave.
CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS.
PINEY FORK, O. — Zborovanje vzhodnoohijske Konference JSZ. v nedeljo 27. aprila.

MAJ.

WAUKEGAN, ILL. — Prvomajska priredba kluba št. 45 v dvorani št. 2 v SND. 1. maja.
CHICAGO, ILL. — Dne 1. maja majska slavnost kluba št. 1 v dvorani SNPJ.
NEWBURGH, O. — Ohijaska konferenca JSZ. v Slov. delavski dvorani v nedeljo 4. maja. Konferenca popoldne ob 2. zvečer veselica.
BRIDGEPORT, O. — Klub št. 11 JSZ. vprizori v nedeljo 10. maja 1. Molekovo dramo "Poročna noč".
OSMI REDNI ZBOR J. S. Z. dne 30.—31. maja ter 1. junija v mestu ki ga članstvo določi meseca januarja s splošnim glasovanjem.

JULIJ.

WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 JSZ. v nedeljo 27. julija. (Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

MLADENIČI - MOŽJE!

Obleka po vaši meri. Mi vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristajala kakor rokavica na roki.

ČISTA VOLNA SAMO—
Naročite si obleko ali suknjo pri nas.

Delo jamčeno.
John Mocnik

6517 St. Clair Avenue, CLEVELAND, O.

ANGELO
CERKVENIK:DAJ NAM DANES NAŠ
VSAKDANJI KRUHSocialna povest.
(Ponatis iz knjige
"Čankarjevo
družbo".)

(Dalje.)

Marta je jela zbirati svoje stvari. Saj je bila tako revna kakor zajček pozimi. Imela je dvoje, troje oblekic, nekoliko plenit in povojčkov, srajčice za dete, ki bo prišlo. Zlat nakit in tisto majhno vsoto denarja, ki si jo je skrivaj prihranila, je položila na dno kovčega. Vse je zložila v dva kovčega, ki ju je položila k vratom ...

Sedla je na posteljo in je skušala razgrniti meglo, ki ji je zastirala prihodnost.

Ko je mati stopila v sobo, ji je rekla:

— Jutri grem, mama.

Mati je vedela, da bo morala Marta zapustiti dom ... Postaljo ji je hudo. Rada bi bila zaplakala. V tem trenutku je pogledala nazaj na porod deklice, na njeno težko in mučno življenje ... Navdalo jo je neko čudežno spoznanje, kolikšna je bila krivica, ki se je godila Mariji. Nedeljski razgovor je vzbudil v njej zavest, da je bila krivična in kriva, je vzbudil v njej spomin na najslajšo uro življenja, spomin na duševne boje, ki jih je v sebi bojevala in dobojevala ...

Pisal ji je bil:

Izstopil bi iz cerkve in bi si poiskal boljše, poštenjši kruh. Ze sama misel, da bi vzela odpadnika, jo je navdala s strahom. Odpadnika, da bi vzela in celo odpadnika, ki je bil duhovnik! Kdo bi jo še pogledal? Mati bi jo preklela, prokletstvo bi jo spremljalo vse življenje, vsi sorodniki bi jo zaničevali, zarocenec bi jo javno opljuval. Ne, na to možnost ni mogla niti pomisliti. Vezi, verige, v katere je bila vključena, so mnogo bolj zamotane, nego je moči v prvem hipu presoditi. Te vezi so tako goste, tako prepredene in razpredene, da bi si vsakdo, kdor bi se hotel nasilno iztrgati iz njihovega objema, presekal korenine lastnega življenja, zaježil dotoke krvi lastnemu srcu, zaplaval v oceanske globine, kjer zaman iščeš oporišča, trdih tal ... Vedel je: zgubila bi se bila.

Da, Marta bi bila to mogla storiti.

Marta bi storila, kajti v njej živi ves on, črn, kuštrav, z nepopisno lepimi temnomodrimi očmi, ki sipajo ljubezen, ves divji in razposajen kakor jezdec neskončne stepe, ki mu je življenje vrhovni zakon vsega, kar je ... življenje in izživljanje ...

Da, Ingo bi bil vse zapustil, zatajil rodbo, vero, Boga — vse za ljubezen ...

Tudi Marta je takšna. Kdo je vzbudil v njej očeta? Čudno, da ni tega že davno opazila.

Nepričakovano, nezavestno, gnana od neke skrite sile je svojega otroka, svojo Marto obljela in poljubila v svo, že davno pokopano ljubeznijo, z vsem žarom, ki ga jej je bil podaril Martin oče v tisti davni noči ognja in vihrajoče, pojoče strasti.

Marta je začutila ljubezen svoje matere in je zahtevala:

— Mati, res moja mati!

— Tvoja mati, Marta moja, vsa tvoja!

Mati ji je poljubila oči, lica, čelo ... poljubljala, poljubljala ...

Marta je jokala.

— Danes sem te našla in nemara bom še danes zapustila to hišo! Tako čudno je to in vendar resnično: lahko mi bo! Teže bi mi bilo, da sem te pustila tukaj ... Zavest, da imam mater, mi bo jeklenela pogum, voljo za borbo in vztrajanje v tem peklemskem veletoku življenja.

Mati bi bila iz srca rada kriknila:

— V tebi je on, Ingo ...

Pa ni smela, a Marta je slišala neizgovorjeno misel in je bila tako zelo srečna.

— Mama, tako rada bi te vprašala ...

— Vprašaj, Marta!

— Kakšen je bil moj oče?

In mati ji je pripovedovala z neko pravilčno neznostjo, ki je božala lepoto Martinega očeta. Pripovedovala je tako, da je Marta videla dodobra ves očetov lik pred seboj ... celo tisto zarezo nad desnim očesom, ki je dajala Ingu junaški izraz ...

— In se ni več nikdar spomnil nate? Je pozabil na svojo Marto?

— Moral je pozabiti ...

— Vse ji je povedala ...

— Zakaj nisi šla z njim, mama? Bila bi srečna.

— Marta! Civilna poroka! Ali veš, kaj je to? Prvi greh mi je Bog odpustil, a trajno grešiti ... Kdo bi mogel? Duhovnik mi je svetoval, naj svoj greh zamolčim. Stori la sem, kakor mi je svetoval. Bil je pameten duhovnik. To sem pozneje nešteto krat spoznala.

— Molč bo težka pokora za greh, je rekel.

— In je bila res težka pokora, Marta.

— Mati, nič ti nočem očitati. Usoda!

— Jutri moraš iti in jaz ne morem tega preprečiti. Slaba sem, vsa sem v njegovi oblasti. Včasih me je udaril. Saj si tudi sama videla. Nikdar se mu nisem ustavljala. Zavest, da sem ga goljufala, da sem mu podtaknila tuje dete, mi je vzela vso moč, me izročila na milost in nemilost njegovemu nasilju. Celo njegovi hudobnosti sem se udala, še sama sem postala tako zla ...

— Ne govori, mati ... Bilo je ...

Pozno sta legli v posteljo.

Oče je prišel pijan domov ter pretepel ženo ... Marta jo je skušala braniti.

— Gadja! zalega! Lepo vlačugo si mi zredila!

— Umiri se, vso hišo boš spravil na noge! Ne kriči tako!

— Vlačugo ti pravim, ali ne razumeš? Vlačugo ... ven ž njo! Ali slišiš? Takoj naj zgine od tod, še ta hip naj gre ...

— Jutri bo šla, umiri se ...

— Ha, umiri se ... Seveda! To bi rada videla, da bi bil tih in ponižen kakor cudek ... Ne boš! Zagovarjaš jo ... Ti ... ona ... vse, vse pravim, ste enake! Kje je Anja ... Tudi nje se ni? Se vlačuga? ... Lepe, res lepe otroke si mi zredila ...

— Sam si jima dovolil, da smeta v prosvetnem društvu sodelovati. V nedeljo imajo predstavo ... Danes imajo poslednjo vajo.

— Lepa zalega!

— Ne kriči, prosim te!

— Ven, vlačuga mora takoj na cesto, če ne jo pri tej priči ubijem!

Pograbil je porcelanasto vazo in jo zagnal v Marto. Vaza se je razletela na drobne kosčke. Marta pa je urno skočila s postelje.

— Le počakaj, punčko, jaz ti bom že uro navil! Ali si še tukaj?

Dvignil je stolico in je zagnal proti Marti, da bi jo udaril. Sunkovito je zamahnil, a Marta se mu je spretno izognila, pograbila svojo oblego in naglo bosa in na pol naga zbežala iz izbe.

Mati je jokala.

— Kaj se cmeriš, stara?

— Kaj bodo rekli ljudje, sosedje?

— Zakaj ne vprašaš raje, kaj bodo rekli, ker sem ji šele zdaj pokazal vrata, ker ji nisem že davno vrata zavil? Nič nisi boljša od nje, vlačuga stara!

— Lovro ... kaj ... še nikdar mi nisi kaj takega rekel!

— Povej mi, čigava je Marta! Je moja ali ni moja?

— Kaj ti je zmešalo pamet?

— Ne vprašuj, odgovarjaj!

Dvignil je stolico, se razkoračil, jo visoko zavihtel:

— Povej, ali pa te pri tej priči ugonobim, pošast ti ...

— Tvoja je, Lovro!

— Prišeci ...

— Vedela je, da se ne sme obotavljati.

— Prisegam!

Počasi je pustil stolico na tla; roka mu je omahnila. Ves utrujen se je sesedel kar oblečen na posteljo ...

— Neumnost, vse skupaj je neumnost! Marta je moja ... Seveda je ... Kaj sem mislil ... Vse je neumno ...

Zadremal je kar oblečen.

Marta se je prikradla v sobo, vzela čevlje in je neslišno izginila. Na pobočju pod Cvetnim gričem je stala lesena kočica, ki je služila nekdanj gospodskim brezdelnikom za zabavo in preganjanje dolgega časa, pozneje pa drvarjem, popotnikom in vagabundom.

Tja se je napotila. Vzela je s seboj debelo vojaško odejo, ki jo je bil Martin prinesel po vojni domov. Vedela je, da ne bo mnogo spala, a hotela je leči in mirno pomisljevati, pomenskovati se s prihodnostjo ... Hotela je še enkrat preživeti, kar ji je poslednja doba tako nepričakovano razgrnila in dala ... Tako mnogo ji je dalo danes življenje! Mater, ki je do danes ni poznala, ki je bila mati samo nekoliko trenutkov ob spočetju in potem nikdar več ... Očeta ji je dalo ...

Prvič po Martinovi smrti je bila srečna.

Saj je tako malo zahtevala od življenja ... Kakor da je prišlo nad njo neko sladko, opajajoče jo olajšanje!

Mamin poljub ji je še vedno grel srce, očeteve oči so jo iz neznane daljave tako otožno in ljubeče zrlle ...

— Oče!!

Lesena kočica je bila drobna, nizka, trhla, kakor jetična deklica, ki jo je utrudila dolgotrajna in naporna pot in je morala sesti, da se odpočije. Bolna je bila in vendar tako vabljiva. V njej je dišalo po vlažnem trhljem. V kotu je stala iz brezovih vej zbita postelja, na postelji je bilo rumeno listje in trava.

Prižgala je svečo.

Sence, ki so se plazile po stenah, so ji bile drugarice in zaščitnice ...

Koliko jih je že tukaj spalo? Mogoče pride še to noč kdo, mogoče tisti, ki si je postlal posteljo. Prisuškovala je dve uri dihanju gozda, življenju plašnih gozdnih bitij ... Vsak hip je zletel mimo kočice zajec, hušnila srna ...

Utrujenost jo je zazibala v pokojen sen ...

V.

Zjutraj je, kakor po navadi, zvijala robove na pločevinastih ploščicah. Poleg nje je že nekoliko mesecev delala Stana Sušnikova, sirota, sedemnajstletno veselo in razposajeno dekle.

— Marta, zakaj si danes tako zamišljena?

— Saj nisem!

— Ali je Tina vendarle prebil led?

— Saj sem ti že rekla, Stana, da mi s tem Tinomotom daj mir!

— Kaj pa morem jaz, če venomer hodi okrog mene in me sprašuje, kakšna si, čigava si, od kod si, če imaš že kakšnega fanta ...

— Ali ne vidi, da bom imela otroka?

— Tudi o tem je že govoril.

(Dalje prihodnjič.)

DOPISI

VELIKA BRIGA ZA ENEGA
ČLOVEKA.

Dickson City, Pa. — Čitamo, da je ubilo v rovu rudarja ali dva, v tovarni se je pripetila smrtna nezgoda, toda kolesje se vrti dalje in delavci vrše naprej svoje posle. Mnogih niti na pogreb ne puste. Delaj, ali pa pojdi!

Drugače je, če se poslovi kak kompanist, ali duhovnik. Tedaj nam dovolijo, da žalujemo, na naše stroške kajpada. Tak slučaj se je v tem okrožju dogodil 1. feb. Duhovni gospod je preminul in ljudstvu so dali priliko, da žaluje. Kolesje obrata so za en dan ustavili.

Kadar je prav delavcem, kompanija ne prizna praznika. Kadar hoče ona koga počastiti, ga pa dobiš, hočeš nočeš. Volja delavca pri kompaniji nič ne velja.

Delavske liste je treba med delavce, pa bo zavladalo drugačne mišljenje med trpini in kompanije jih bodo bolj respektirale. "Proletarcu" pošiljam \$1 v podporo, ker želim, da se list čim bolj razširi. Se eno željo imam: rad bi, da bi "Proletarcu" izhajal dvakrat na teden. O tem sem še posebno premišljeval 1. februarja, ko sem imel neprosto voljni praznik. — A. F.

ALI NAJ PODPIRAMO DE-
LAVSKE ALI BIZNIŠKE
POKRETE?

Piney Fork, O. — V 23. šte. "Prosvete" pod naslovom "Ljudski Glas" je dopis Frank Stoniča iz Cicera, ki ga nič kaj ne "pihne". Frank je hud na člane, ki so politično organizirani v socialistični stranki in na Izobraževalno akcijo, pa govori o "parazitih". Če ste za svobodo, čemu braniti delavstvu politično organizacijo, čemu metati polena pod kolesa delavskim izobraževalnim organizacijam? Ali so vam škodljive? Če delajo škodo Slovenski narodni podporni jednoti, zakaj pa ta jednota tako napreduje v članstvu in finančno?

Ali je morda zamera na vas v Chicagu, ker premalo podpirate bizniški pokret, ki ima svoj glavni stan tik poslopja SNPJ?

Dotični dopisnik je bil enkrat tudi član pokreta. Danes, kakor se čuje, spada višje in je za podpiranje tistega pokreta, kateremu sedaj pripada. Delavsko gibanje jim je tako zoperno, da se vidi v vsakem njihovem dopisu, kako bi ga radi med Slovenci zadušili. Pa se varajo v svojih nadah. Sebe bodo diskreditirali, v kolikor se že niso.

Kako pa je bilo takrat, ko še ni bilo socialističnega gibanja in SNPJ? Ali hočete, da se tista tema povrne nazaj? Jednoto bi radi, to vemo, toda vi ji hočete sleči vsa načela in ji vzeti delavski program, da bi bila kakor insurance kompanija. Tega zavedno delavstvo ne bo dopustilo, ker se boji — parazitov. Saj jih je že tako zadosti, ki nas gulijo pri delu in v trgovinah, čemu bi jih pustili še k blagajni SNPJ!

Bili so časi, ko so gospodovali v naselbinah župnik, šifkartaš in salunar. Ivan Molek opisuje vse tri v igri "Trije kralji". Kdo se je upri tistim trem kraljem: naši zavedni delavci, ki so takrat riskirali vse. Naj Frank Stonič prečita tisto Molekovo delo, če je že pozabil, kakšne so bile nekoč razmere. Kapitalizem tudi noče delavskega pokreta, pa četudi je konservativen, kakor ga npr. zastopa Lewisova U. M. W. Kapitalistični dopisniki vedno naglašajo, da naj bo kapitalist sam gospodar v svojih

podjetjih; edino on naj ima pravico odločati plačo, in on edini naj ima besedo pri najemanju in odslavljanju delavcev. Če delavec proti taki samopasnosti protestira, ako se proti nji organizira, si pa "pokretaš", prinesel si "neameriške" ideje iz starega kraja, si rdečkar in boljševik, kakršne bi morala oblast kaznovati. Kar pravi ameriški kapitalizem v velikem, to propagira bizniški pokret v Chicagu v malem. Dobro dejstvo je, da se mnogo malih trgovcev zaveda svojih vezi z delavci ter so v borbi za izboljšanje življenjskih razmer na njihovi strani. Tem vse priznanje. Tisti pa, ki posnemajo v sovražstvu do organiziranega delavstva kapitaliste, naj bodo uverjeni, da jih razumni delavci ne bodo spoštovali.

Upam, da mi Frank Stonich ne bo zameril, ker sem povedal svoje mnenje odkrito, kakor jaz njemu ne zamerim, ker je odkrito povedal, s kom ne simpatizira. Tako je prav, da bomo drug drugega poznali in vedeli, kje je kdo in na čigavi strani.

Nace Ziemberger.

PROČ Z BREZBRIŽNOSTJO!

Krayn, Pa. — Od kar je izginila unija premogarjev, so tu in drugod po premogovniških krajih precejšnje spremembe, seveda na slabše. Prišli smo v nekako mrtvilo, ki so ga največ krive slabe delavske razmere. Če ni zaslužka, tudi veselja ni — to je filozofija, ki jo zna vsak, čeprav ni učen. Nisem oboževalec \$ in ne hrenim po njih, toda v sedanjih uredbi moraš imeti \$, da si kupiš potrebščin, in imeti moraš delo, da zaslužiš \$. Denarja pa imajo delavci prav malo, velikokrat nič, bogataši pa na kupe.

Če delavcem taka uredba ne uga — da je krivična, to

vemo — se bi morali organizirati in se učiti, da se usposobijo za boljše. Znašati se na druge in le kritizirati je najslabša taktika. Rekel sem, da vlada v premogarskih naselbinah zadnjih par let mrtvilo. Ker smo bili poraženi strokovno, mar se nismo baš v tem naučili, da nam manjka politična moč? Namesto, da smo postali brezbrizni, se bi morali politično rganizirati v socialistični stranki in si osvojiti mesta, okraje in države. Potem bi nas tudi v stavkah upoštevali. Naši glasovi bi odločili pri volitvah za šerife, governerje itd., in kadar bi šli v boj proti delodajalcem za svoje pravice, bi bili politični uradniki na naši strani, zdaj so pa na nasprotni, čeprav jih ljudstvo izvoli.

Napaka je, ker se delavci tu in tam pripravljajo na volitve šele v volilnih kampanjah. Morali se bi organizirati in de-

lati za osamosvojitve na političnem polju nepretrgoma. Dokler bomo volili kandidate, ki nam jih postavijo milijonarji, bomo izgubili vsak boj in vsak policaj, deputi ali žandar bo lahko tolkel po nas.

Od povsod čitamo, kako se naši rojaki v nadaljevanju svojih kulturnih in društvenih aktivnosti naslanjajo na mladino. Tudi pri nas se vežba in ima vaje v igrah. Poučuje jo v angleškem jeziku Mr. Plesinger. Mladine je tu precej. Dom imamo, ki odgovarja potrebam tukajšnje naselbine, izobrazbe smo pa tudi potrebni. Na starših je ležee, da mladino vzpodbujajo in uspeh bo zagotovljen.

Tistim, ki so mnenja, da veselice in predstave niso potrebne, svetujem, da o stvari resno razmišljajo, pa bodo kmalu drugačnih misli.

H. Pečarič.

KNJIGA, KI VZBUJA SPLOŠNO!

PRIZNANJE, JE DRUŽINSKI
KOLEDAR

Če tega koledarja še nimate, ga naročite čimprej. Stane \$1 vezan v platno. Bogata vsebina, umetniško ilustriran. Ljubitelji delavske literature, sodelujte, da pride Ameriški družinski koledar v vsako slovensko družino.

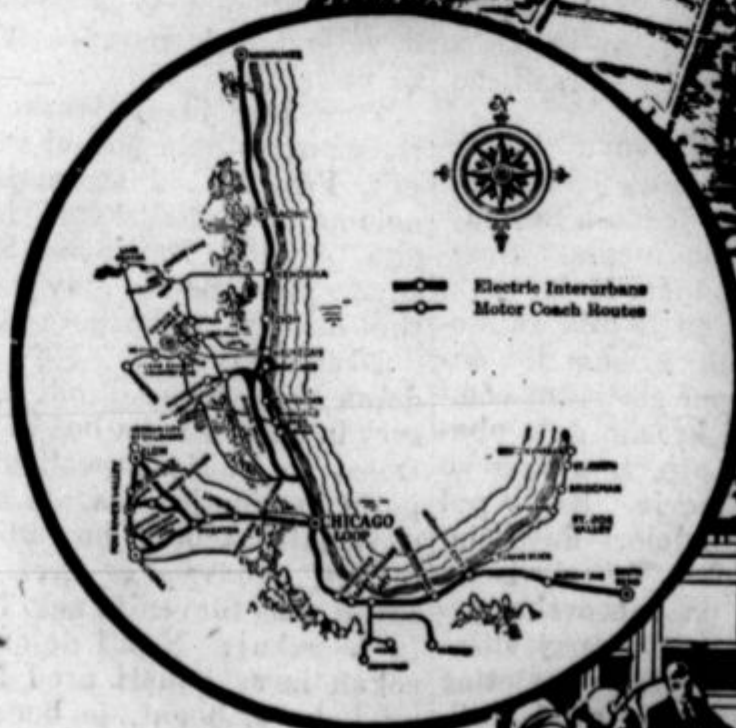

LETNIK 1930

POGOSTI

udobni vlaki vozijo skozi ves dan do poznega večera. Bodisi v lepem ali slabem vremenu, vozite se varno in udobno ter dospete na cilj vedno ob pravem času z električno.

Vozite se 70
milj na uro

Dospeli boste
hitrejšo po elek-
trični železnici!

Poslužite se našega Outing in Recreation biroja, 72 W. Adams St., Randolph 8200. Brezplačne informacije glede izletov in zabavišč v vse kraje prijetne čikaške okolice

Za vožnji red, cene in druge informacije na vseh treh progah pokličite RANDOLPH 8200

CHICAGO SOUTH SHORE
& SOUTH BEND RAILROAD

CHICAGO NORTH SHORE
& MILWAUKEE RAILROAD

CHICAGO AURORA &
ELGIN RAILROAD
(The Sunset Lines)

VZHOD
SOUTH SHORE
LINE

SEVER
NORTH SHORE
LINE

ZAPAD
AURORA AND ELGIN
RAILROAD

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA
PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,
No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinj, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Sloviti iznajditelj Thomas E. Edison je dne 11. feb. dopolnil 83. leto. Vsi visoki starosti je že vedno aktiven v svojem laboratoriju in izpopolnjuje svoje iznajdbe. Slika na levi prikazuje Edisona kot izgleda sedaj, spodnja slika na levi ga predstavlja kakor je bil v 25. letu starosti v sredi ga predstavlja pri delu v njegovem laboratoriju ko je bil 77 let star, zgoraj na desni, ko mu je bilo 52, in spodaj na desni, ko je dopolnil 68. leto. Edison je eden onih redkih iznajditeljev, ki je s svojimi iznajdbami tudi obogatel. Izmed vseh iznajditeljev sedanje dobe je on najbolj razglašen in populariziran.

BANOVČEVI KONCERTI

Koncerti Svetozarja Banovca so aranžirani še v sledečih krajih:

Cleveland-Newburg, O., v nedeljo 23. februarja.
Springfield, Ill., v nedeljo 23. marca.

Chicago, Ill., v nedeljo, 18. maja Orchestra Hall.
Milwaukee, Wis., v nedeljo 25. maja.

Calumet, Mich., v ponedeljek 2. junija koncert v Opera House.
Traunick, Mich., v soboto 7. junija.

Naselbine, ki žele imeti koncerte, naj pošljejo svoje dopise v svrhu dogovora na Svetozar Banovec, 422 National Ave., Milwaukee, Wis.

ODBOR LASALLSKEGA KLUBA J. S. Z.

La Salle, Ill. — V odboru kluba št. 4 JSZ za to leto so sledeči: tajnik-blagajnik Peter Banich; organizator Math Vogrich; zapisnikar Joseph Novak. Nadzornika Anton Derzich in Joseph Certalich. Vsi ti sodniki so agili delavci za socialistično organizacijo in je upanje, da bo klub pod njihovim vodstvom lepo napredoval.

Dasi v LaSallu za naše gibanje razmere morda niso ugodne kakor v nekaterih drugih, je polje vendar veliko in klub se bo lotil svoje naloge z ambicijo, da postane eden največjih v JSZ. po člansvu ali aktivnosti.

Frank Martinjak.

MAŠKARADA ORGANIZACIJE ŠT. 20 J. S. Z.

Chicago, Ill. — V soboto 22. feb. priredi maskaradno veselico srbski socialistični klub št. 20 JSZ. v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. Maskam bo razdanih šest nagrad. — Vstopnina je 50c za osebo. Igral bo tamburaški zbor.

Izobraževalna

akcija J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v januarju kot sledi:

Številka društva in kraj.	Vsota.
102, SNPJ., Chicago, Ill.	\$ 6.00
1, SNPJ., Chicago, Ill.	3.00
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	1.50
6, SNPJ., Sygan, Pa.	12.00
477, SNPJ., Cleveland, O.	4.00
333, SNPJ., Blaine, O.	1.00
86, SNPJ., Chicago, Ill.	2.00
214, SNPJ., Mullan, Idaho	2.01
310, SNPJ., Beams, Pa.	9.00
14, SNPJ., Waukegan, Ill.	12.00
72, SNPJ., Radley, Kans.	1.50
322, SNPJ., Chisholm, Minn.	3.00

382, SNPJ., Acosta, Pa.	6.00
74, SNPJ., Virden, Ill.	1.00
47, SNPJ., Springfield, Ill.	1.00
27, SNPJ., Forest City, Pa.	6.00
600, SNPJ., Johnstown, Pa.	3.00
494, SNPJ., Cheat Haven, Pa.	3.00
559, SNPJ., Chicago, Ill.	12.00
176, SNPJ., Piney Fork, O.	3.00
198, SNPJ., Willard, Wis.	6.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	6.00
363, SNPJ., Brownston, W. Va.	1.00
124, SNPJ., Forest City, Pa.	12.00
362, SNPJ., Carlville, Ill.	1.00
177, SNPJ., Reliance, Wyo.	3.00
503, SNPJ., Holsopple, Pa.	6.00
49, SNPJ., Girard, O.	12.00

Club "Slovenia" San Francisco, Calif. 6.00

Citalnica Slov. del. doma Col-linwood, O. 3.00

KLUBI J. S. Z.

5, Connemaugh, Pa.	1.00
17, Grays Landing, Pa.	2.00
41, Clinton, Ind.	2.00
47, Springfield, Ill.	1.00
69, Herminie, Pa.	1.00
114, Detroit, Mich.	12.00

Skupaj \$167.01

Maskaradna veselica

KLUBOV ŠT. 114 IN 115 J. S. Z.

Detroit, Mich.

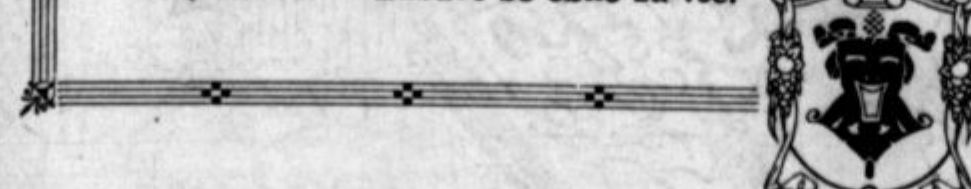
v soboto 22. februarja

v Slov. del. domu na 437 Artillery

PRICETEK OB 6. ZVEČER.

Izvrstna godba. — Nagrade za najlepše in najgrije maske. — Postrežba prvovrstna v vseh ozirih.

Vljudno vabimo cenjeno občinstvo na obilno udeležbo. — Zabave bo obilo za vse.

Youth Rebels Against "Christian" Compulsion

Commenting upon Jane Fradel's statement of the state law of Pennsylvania making Bible reading compulsory in the schools every morning, I also wish to tell of the situation which existed in our school.

Two years ago when I was a Freshman in High School the teacher planned to have a certain pupil hold devotional exercises one day and pass the duty to another the next day until every body had a chance, and then, of course, begin over again. But her plan didn't succeed, for nearly ever morning the same ones would attend to the required duty because others refused. Seeing that it didn't work the teacher began to read the Bible herself, but she said that we were a queer group of people not to accept to do such a necessary duty because the plan worked in all her other classes before.

I think that those who refused, did right. Why should one be bound to do a certain thing if he or she doesn't believe in it as others do? One cannot be forced to do something of he think it unnecessary or wrong.

Dorothy Britz, White Valley, Pa.

Gregory Prusheck Art Deals Mainly With Design; Color Second

BY ELEANOR JEWETT.

(Reprinted from the Chicago Tribune of February 13th.)

An exhibition of paintings and woodcuts by Gregory Prusheck recently has been placed on view at the Chicago Women's Aid. In the current Chicago Artists' exhibit at the Art Institute a still life by Prusheck was rewarded with a prize, so the inference is that his work is worth something. It is. He deals more with design than color possibly, but his limitation has a severe charm of its own.

A mellow gray tone pervades the majority of these canvases. The "Country Homes, Jugo-Slavia" is rather fascinating in its weathered mellowness of color; the houses reach back on definitely graduated planes and the barrier of leaves at the front is delicately drawn. The "Village Travnik, Jugo-Slavia", reminds one of a tepid rainbow, broken, but not carelessly. Throughout Mr. Prusheck paints in a thoughtful and

careful manner, a little labored but always fine.

The least inviting is the tangle of green of "Composition, Jungle". The "Self-Portrait" is the head of a dreamer against a blue background. "Up Hill in France" is a gray-blue composition, very lovely. The "Portrait of a Poet" is well drawn, but the poet is more the philosopher and that of the socialist pamphlet. Among the woodcuts, "At the Corner" is intriguing and "Halsted Street" atmospheric and natural.

REFLECTIONS

It has been my intention for some time to write of the conditions and activities that exist in Chicago. At present the unemployment situation is steadily increasing. Western Electric has laid off the majority of its night men. Those employed must work long hours and receive small pay. Thousands of workers tramp the streets in search for jobs, but there are none. Eighteen thousand city employees have just received their first two weeks salary for this year. This is due to the fact that the city treasury has been without funds. A nice mess the politicians have made of the city funds with the various grafts and scandals they took part in. Who are responsible for these conditions if not the politicians and city administration themselves. The big interests have found ways and means to reduce taxation on their property in the loop while the property owners in the suburbs were left to carry the burden. What Chicago needs is a complete change of city government. Neither of the two old parties have ever thought of running the city for the benefit of the people. Let the present conditions be a lesson to those that have helped to keep them in office.

The campaign for new members to the Socialist Party has shown good results. The New Leader reports a thousand new members have joined the Party in New York since the campaign. Comrade Devyak of Detroit reports in Proletarec that 39 new members joined their ranks at a combined meeting of branches 114 and 115 J. S. F. held in both English and Slovene languages. Branch No. 1 has initiated several new members in the past few months. 30,000 new members is the goal of the national campaign in the Socialist Party. On with the campaign.

Do you all remember the New Years Eve dance of branch No. 1 JSF. at the Lawndale Masonic Temple on 23rd and Millard Ave., and the good time that was enjoyed? Meet your friends there again at the Domača Zabava given by Zbor Sava. Johnnie and his Red Peppers are going to furnish the music for dancing. Another night of fun and pleasure is in store for you. Tickets are 35c, on sale by all members of the branch and chorus. — J. Rak.

Nima primere v zanesljivosti

Ako vaš motor ni čist, gre iz reda. Isto je z vašim želodcem in posledice so enake. Za čiščenje je potrebno najboljšo sredstvo, kajti vaš želodec je delikaten. Vedno rabite samo

TRINERJEVO GRENKO VINO

— pripravljeno od vseh zdravnikov. — Preiskušeno od milijonov ljudi, ki trpe na želodcu. V rabi 40 let in je nenadomestljivo. "Chicago, Ill., 11. jan. — Jaz mislim, da mora Trinerjevo grenko vino pomagati vsakemu, ki trpi na zabasnosti in drugih želodčnih neredih. Jaz ga imam vedno steklenico pri rokah. Mrs. J. Mass." V vseh lekarnah. Rabite ga redno! Vzorec dobite od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime
Ulica
Mesto in država

V JUGOSLAVIJO Z VELIKIM IZLETOM S. N. P. J. NA CUNARDOVH BRZOPARNIKIH

A KO nameravate obiskati staro domovino, potem se na vsak način pridružite velikemu skupnemu izletu, ki ga priredi IZLETNI URAD S. N. P. J. skupno s CUNARD STEAMSHIP CO. Izletniki bodo potovali na ogromnih Cunardovih brzoparnikih

AQUITANIA

28. maja

Lahko potujete naravnost v Jugoslavijo, ali pa si ogledate veseli Pariz, in—ako hočete—razen Pariza tudi slikovito Švico. Na parnikih izvrstna domača hrana, privatne kabine, prostorni zabavni prostori, vljudna postrežba. Celo pot vas spremlja izkušen vodnik.

MAURETANIA

28. junija

Obrnite se za nadaljna pojasnila na bližnjega zastopnika, ali pa pišite na:

Jugoslav Department

CUNARD LINE

346 No. Michigan Ave.

CHICAGO, ILL.

Naši zastopniki v vseh večjih naselbinah.

AQUITANIA

6. julija

Izletni urad Slovensko Narodne Podporne Jednote

2657 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

Jugoslovanska socialistična zveza

PRIDRUŽENA SOCIALISTIČNI STRANKI

Naslov: Jugoslav Federation, S. P.
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva Socialistične Stranke:

Morris Hillquit, New York, N. Y., predsednik; Daniel W. Hoan, Wisconsin; James O'Neal, New York; Alfred Baker Lewis, Massachusetts; Lilith Wilson, Pennsylvania; Jasper McLevy, Connecticut; James H. Maurer, Pennsylvania; Meta Berger, Wisconsin; Jos. W. Sharts, Ohio. — Eksekutivni tajnik Clarence O. Senior.

Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.:

Tajnik: Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva J. S. Z.:

Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni Odbor J. S. Z.:

Donald J. Lotrich, Blaž Novak, John Lalich.

Prosvetni Odslek J. S. Z.

Charles Pogorelec, Andrew Miško in John Olip.

Nadzorni Odbor Slov. Sekcije J. S. Z.:

Frank Margolle, Angeline Tich, Mary Udovich.

"Proletarec"

glasilo in last slovenske sekcije JSZ.

UPRAVNI ODBOR PROLETARCA: John Olip, predsednik; Fred A. Vider, podpredsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; Vinko Ločnikar, Donald J. Lotrich, Anton Gaden, nadzorni odbor.

Urednik: Frank Zaitz. Upravnik: Chas. Pogorelec.

IMENIK KLUBOV:

ILLINOIS

Št. 1, CHICAGO.—Tajnik-blagajnik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave. Organizator Frank Zaitz. Zapisnikar John Turk. Zboruje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.

Št. 4, LA SALLE, ILL.—Tajnik-blagajnik Peter Banich R. 1. Organizator Math. Vogrich. Zapisnikar Joseph Novak.

Št. 20, CHICAGO.—Tajnik in organizator Sava Bojanovich, 2250 Clybourn Ave.; zapis. Geo. Maslach. Zboruje v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave.

Št. 45, WAUKEGAN.—Tajnica Anna Mahnic, 624 Helmholtz Ave. Blagajnik John Gantar. Organizator Martin Judnich. Zapisnikar Rudolph Skala. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu v Slov. nar. domu.

Št. 47, SPRINGFIELD.—Tajnik Joseph Ovc, 1841 S. 15th St. Organizator Anton Per; zapis. Fr. Čemažar. Seje vsako 4. nedeljo v m. ob 3. pop. v Slov. nar. domu.

Št. 50, VIRDEN.—Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.

Št. 224, PULLMAN.—Tajnik P. Verhovnik, 10138 Wentworth Ave., Chicago, Ill.

INDIANA

Št. 41, CLINTON.—Tajnik Ignac Spendal 1133 Anderson St. Organizator Partol Oblak, zapisnikar John Škof. Seje zadnjo nedeljo v mesecu.

Št. 238, UNIVERSAL.—Tajnik in organizator Frank Gorshe, Box 14. Zapisnikar Jos. Cigale.

KANSAS

Št. 21, ARMA.—Tajnik-blagajnik Anton Sular, Box 27. Zapisnikar Martin Gorenc. Organizatorji: Arma, Anton Sular; Franklin, Louis Markovich; Breezy Hill, Math Uelpir; Gross, John Kustelj; Cockerill, Joseph Pillich. Redne seje se vrše vsako drugo nedeljo ob 2. pop. v Moose Hall, Arma.

MICHIGAN

Št. 114, DETROIT.—Tajnik-blagajnik Peter Kisovec, 8995 Sherwood Ave. Organizator John Vitez. Zapisnikar Franjo Kuhovski. Seje vsako tretjo soboto v mesecu ob 8. zvečer na 116 W. 6 Mile Rd.

Št. 115, DETROIT.—Tajnik-blagajnik Jos. Devyak, 7929 Witt St. Organizatorji Jos. Anžiček Ant. Anžiček in Frank Klčanek ml. Zapisnikar Anton Steffler. Zboruje vsako drugo nedeljo dopoldne v Slov. del. domu, 437 Artillery Ave.

OHIO

Št. 2, GLENCOE.—Tajnica Alibna Kravanja, Box 66. Seje vsako tretjo nedeljo dopoldne pri tajnici.

Št. 11, BRIDGEPORT.—Tajnik Jos. Snoy, R. F. D. 2, Box 7. Zapisnikar Tony Kravanja. Organizatorji: Louis Gorenc in Frank Blatnik. Seje vsako 3. ned. v mes. v društveni dvorani.

Št. 27, CLEVELAND.—Tajnik-blagajnik Karl Trinajstić, 6409 St. Clair Ave. Organizator Louis Zorko. Zapisnikar Frank Jerina. Seje vsaki prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 pop. v Slov. nar. domu.

Št. 28, NEWBURGH.—Tajnik Frank Hribar, 10805 Avon Ave.; Joseph Lever, organizator. Zapisnikar Jos. Fabjančič. Seje prvo nedeljo v mes. v Slov. del. dvorani na Prince Ave., ob 1. pop.

Št. 49, COLLINWOOD.—Tajnik-blagajnik Louis Zgonik, 723 E. 160th St. Organizator Frank Barbič. Zapisnikar Charles Jenko. Seje vsako 1. ned. v mesecu v Slov. del. domu.

Št. 95, PINEY FORK.—Tajnik John Robas, Box 383. Organizator John Crnjavich, zapisnikar Victor Ometz.

Št. 189, BLAINE.—Tajnik Mike Smerdel, Box 92. Organizatorja A. M. Bradley in L. Androja. Zapisnikar Nick Glagovšek. Seje vsako drugo nedeljo pop. pri s. Jos. Shumerju.

Št. 222, GIRARD.—Tajnik Andrew Krivina, 1006 State St. Louis Blazich, blag.; organiz. John Tancek, zapis. Anton Dobrovolc. Seje vsako 2. ned. v mesecu ob 10. dop. v Slov. domu.

Št. 232, BARBERTON.—Tajnik-blagajnik Math Mechnik 141—15th St. Organizator John Jankovich, za Kenmore Jos. Jereb. Zapisnikar Lovrenc Frank. Seje vsako 2. ned. v mesecu ob 10. dop. v dvorani dr. "Domovina" na 14. St.

PENNSYLVANIA

Št. 5, FRANKLIN-CONEMAUGH.

—Tajnik Adolph Krašna, Box 33, Park Hill. Zapisnikarica Anna Krašna. Organizatorji: Andrew Vidrich, Frank Podboy in Anton Gabrenja. Seje vsako 3. nedeljo v mes. ob 2. pop. v Slov. izob. domu v Franklinu.

Št. 10, FOREST CITY.—Tajnica Jennie Zaitz, Box 924.

Št. 13, SYGAN.—Tajnik Frank Urtiz, Jr., Box 546, Morgan, Pa. Blagajnik Lawrence Kavčič. Zapisnikar Anton Shaffer. Organizatorji: za Sygan John Kvartich, za Cuddy, John Jenko. Zboruje tretjo nedeljo v mesecu v dvorani dr. št. 6, SNPJ., ob 10. dop.

Št. 17, GRAYS LANDING.—Tajnik Tony Zupancič, 861 Point Marion, Pa.

Št. 19, BURGETTSTOWN.—Tajnik Anton Jeram, Box 12.

Št. 32 WEST NEWTON.—Tajnik Jos. Jovan, R. F. D. 2, Box 108.

Št. 69, HERMINIE.—Tajnik Anton Zornik, Box 202.

Št. 118, CANONSBURG.—Tajnik-blagajnik Louis Bartol, Box 195, Strabane; organizatorji John Terčelj, J. Količ in M. Tekavec. Seje vsako 4. nedeljo v mes. ob 10. pop. v dvorani druš. SNPJ.

Št. 131, PITTSBURG.—Tajnik-blagajnik Anton Chater, 5601 Duncan St. Organizator in zapisnikar John Ban. Zboruje vsako drugo nedeljo ob 4. pop. v Slov. domu.

Št. 175, MOON RUN.—Tajnik Jack Tomec, R. D. 10, Box 191, Crafton, Pa.

Št. 178, LATROBE.—Tajnica Mary Fradel, 1004 Alexandria St.

Št. 184 LAWRENCE.—Tajnik Louis Britz, Box 34.

Št. 225, AVELLA.—Tajnik-blagajnik John Cotelj, Box 405.

WISCONSIN

Št. 37, MILWAUKEE.—Tajnik-blagajnik Frank Perko, 505 National Ave. Organizator Jacob Rožič. Zapisnikar Albert Hrast. Seja vsaki drugi četrtek v mesecu.

Št. 180 WEST ALLIS.—Tajnik-blagajnik Anton Demšar, 822—85th Ave. Org. in zapis. Jos. Radelj, st. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. dop. v Kraljevi dvorani.

Št. 235, SHEBOYGAN.—Tajnik-blagajnik Anton Debevc, 712 Georgia Ave. Zapisnikar Anton Simonc. Organizator John Suppanchick. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dop. v Fludernikovi dvorani.

WYOMING

Št. 15, SUBLET.—Tajnik in organizator John H. Krzianik, Box 165; zapisnikar Fr. Krusich.

CLANI AT LARGE

X. Y. Z. (2).

J. in Anna Krantz, Gillespie, Ill. John Petrich, Youngstown, O. Frank Klun, Chilsholm, Minn. Frank Kovach, Naticoke, Pa. N. Y.

Fr. in Cecilija Lipar, Steward, N. Y. J. in Mary Matičič, Luzerne Pa. Andy Obed, Homer City, Pa. Henrik Pečarič, Krayna, Pa. Anton Blasič, Fontana, Calif. K. in Mary Erznöžnik, Red Lodge, Mont.

Paul Chesnik Toronto, O. Marx Martz, Buhl Minn.

KONFERENCA J. S. Z.

Št. 1, ZAPADNA PENNSYLVANIA.—Tajnik Jacob Ambrosich, Box 286, Moon Run, Pa. Org. John Terčelj. Nadzorni odbor: Victor Vodišek in Louis Glazar.

Št. 2, OHIO.—Tajnik

A Yugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Yugoslav Federation, S. P.

Proletar

OUR AIM:
EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE,
COMMONWEALTH

NO. 1171.

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

CHICAGO, ILL. FEBRUARY 20th, 1930

Telephone: Rockwell 2864.

VOL. XXV.

THOUSANDS OF CITIES RUN BY SOCIALISTS

Unlike the Conservatives and Liberal parties, the Labor and Socialist parties of the world are united in an international organization which meets every few years in an international congress. What is accomplished in one nation is of interest to the parties in all other countries.

No complete statistics have been gathered of Labor and Socialist administrations in municipalities, but there are thousands of cities under such control. In Austria there are only five cities and they are under Socialist administration, including Vienna, with 2,000,000 population, which has realized the most amazing program of municipal housing of any city in the world.

A few of the London borough councils are administered by the Labor party and they have also carried out a splendid housing program. Outside of London the Labor party has a majority in 420 cities besides 10,000 councillors.

In Denmark 19 cities have Socialist administrations and in Finland 144 cities have come under Socialist control. Hundreds of German and Swedish cities have such administrations. Norway has 15 Socialist municipal administrations, and while no figures are available for France, a rough estimate will place a hundred cities under Socialist control. Canada has one such city and Porto Rico has 32. Such administrations are also numerous in Czecho-Slovakia, Belgium and Australia. Amsterdam, Holland, is run by Socialists.

One striking phase of the triumph of municipal Socialism in other countries is that, with few exceptions, the cities have not been cursed with the chicane and graft which are typical of capitalist party rule in this country. One of the first big jobs of Socialist city administrations in this country is to clean up the dirty mess that old party rule leaves when the grafters are forced into oblivion.

The New Leader.

NATURAL RESULTS IN CHICAGO

The citizens of Chicago have only themselves to blame for the rotten condition which the city finds itself in, crime-ridden bankrupt, and taxed to death.

And not merely those citizens who don't give a hang are to blame. The supposedly intelligent citizens—with a few exceptions consisting of those who have voted the Socialist ticket—are equally to blame. They have—by their foolish voting—allowed crime, graft and politics to be chummy together.

Some years ago there were three Socialist aldermen in Chicago. They were able men, they were or became experts in city government, and they made a splendid record. It was clearly up to the intelligent citizenry of the city to take the hint and steadily increase the number of Socialist aldermen.

Instead of taking that plain hint, they rooted all three of the Socialist aldermen out of the city hall. For a number of years there have been no Socialist in the city council at all.

The present condition is the natural result.
Milwaukee Leader.

THE SPANISH SOCIALISTS OPPOSE DICTATORSHIP

In view of the recent political shift in Spain, it is interesting to note that Francisco Caballero, general secretary of the "Union General de Trabajadores", one of the Socialist member of the council of state, was the only member of the council to vote against all appropriation for the Moroccan war. He and most of his socialist comrades have served terms of imprisonment at different times for their uncompromising attitude against war. The Federation of Labour also opposed military service and the socialist members in the Cortes (the former Spanish Parliament) always voted against the standing army and its budget. The Federation of Labour with its 250,000 members forms a strong anti-militarist influence in a country which otherwise is hardly touched by pacifist movements.

AN ENIGMA

Would anyone think of allowing a sixteen-year-old girl or boy to run a railroad locomotive?

Then why are children allowed to run automobiles, which are more dangerous than locomotives because they have no tracks to run on?

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

You would think "The Field God" to be a horrible play if you followed the advice of Chicago Tribunes' Critic. But The Tribune has reason to say what it did. If the people did patronize such plays as "The Field God" they would learn something, and that something would be other than the trash about which they give the most favorable criticism. In our opinion "The Field God" was a splendid production. One that brought out the strong intelligent character of a thinking man. It also depicted the lives of the over zealous thoughtless religious fanatics. Few plays torture the main character as did this one. But the will power of this tortured creature is beyond and above all the difficulties and finally things turn out in his favor. "He just couldn't see it that way. That's all there is to it."

Sava is having a "Domača Zabava" this Saturday evening, February 22, in the lower hall of the Lawndale Masonic Temple. What a good time can be had there. We urge all of our friends to attend. Admission ticket are 35c and can be secured from any of our members.

Communist agitators although damaging the strike of the clothing workers somewhat could not muster enough force to upset the plans and prevent the ultimate winning of the strike. Twenty two thousand workers were out, but soon returned to work because of the effective plans. There has been other strikes at other times but none so warmly greeted by the workers. Proper leadership with reasonable demands (something you can get), will do much to put the unions back upon their feet.

Mexico has always been known as a country of revolutions and counter revolutions. It's been in the people for centuries. It has been therefore an unusually hard job of the Mexican government to teach their people not to riot. The attempted assassination of the new president is nothing new, while distressing. Mexico has built more schools in the past few years than any other country in the world in comparison to size. But that natural instinct "to get" the one with whom your thoughts conflict will be in them for many years to come. We might add that the present rebels backed undoubtedly by capitalists of Mexico and the U. S. might have had their hand in the middle. It takes a mighty lot of courage and bravery to run for president in Mexico. Men like Calles, Portes Gill, Obregon, and Rubio have made Mexico what it is today. The majority of the workers stand back of these men.

Signs of Spring. Spring means activity. In Detroit they are preparing for a thorough work out this year. They begin by securing 38 new comrades in one lump. They

expect to house and take care of the convention delegates. They expect to increase the circulation of Proletar. And they most likely will. Their campaign is beginning to awaken interest in the movement. Let us hope for more localities like Detroit.

No more than one job is completed we are already upon the next. "The Machine" has hardly been laid aside and another play is already in the mill. March 30, 1930 is the date set for our next performance.

Churches are being turned into schools in Russia. The outside world looks in awe of these actions of the Soviets. Already a cry goes around the world to stop them, but it is doubtful if the outside powers can do it. The Russians need schooling more than they need religion and the government has set out to give it to them.

Socialist Activities in Los Angeles

A year ago Los Angeles local had a little office in the rear of an old fashioned building. Once a week a meeting was held in the headquarters where a dozen old-timers could get together and tell what they had done twenty years ago. The office was locked all the time. No literature was being distributed, and the party had no young people. The Party was dying away, or rather, rusting away, from inactivity.

A year ago an organization fund was raised to put a full-time organizer in the field and carry on propaganda work. It was decided that a young man should be engaged to get the youth interested in the Party work.

William W. Busick a young man of 25, was put on the job. He received his education in Oberlin College, studied law in the prosecuting attorney's office, and had worked in factories in the east and middle-west. Busick was also editor of a monthly magazine, "The American Atlas". He has had experience as a business executive, having been manager of the Fabric Belt Corporation for over a year. He has been active in the Socialist movement since the LaFollette campaign.

Busick rolled up his sleeves and went to work. The Los Angeles comrades gave him their whole-hearted support, and today they have a movement of which they can justly be proud.

They have an up-to-date business office and a hall that will seat 100. They now have thirteen branches. They have an active, growing Young Socialist League.

Street meetings are being held with much interest and large attendance.

They have a library at the headquarters containing over 1000 volumes.

Forums are being started in various part of the city.

Friendly relations have been built up with Organized Labor.

For the first time the unions endorsed Socialist candidates in the last municipal election when the Socialists piled up 70,000 votes. The local union paper runs a column of Socialist news each week.

Socialist speakers have been put before other groups.

Literature is distributed at union meetings.

All of the branches are growing in activity and membership.

The local Socialists have been taking an active part in practical politics of the city, the most recent move being their protest against the allotment of Boulder Dam power to the Power Trust. After the City

Central Committee had gone on record against the steal, the comrades got busy, collected the facts, and gave the publicity in the local papers. The city officials have been forced to take action to prevent the Southern California Edison Company from grabbing public power needed for Los Angeles. The employees of the Light and Power Department pasted the Socialist leaflets and news up all over the shops. This move had made many friends for the Socialist Party. Such actions as this have let the people know that the Socialists are fighting the everyday battles of the people.

The comrades have been successful in getting Socialist publicity into the daily press.

"If we had had to pay the regular rates of advertising for the publicity we got into the press, it would cost over ten dollars a day, over seventy-five dollars a week or, well over three thousand dollars for the ten months I have been here."

"Some of this news has been headlined, and a lot of it crashed the front page," Busick said.

The young people have swarmed into the Party. About half of the thirty-three delegates to the City Central Committee are under twenty-five. The youths have been elected to responsible positions in the party machinery; youth has been injected into the Party's veins, and gives it new enthusiasm.

Many college professors of the five local colleges have taken an interest in the Party. There is a fine active branch in Occidental College, and has a committee of students in three of the others.

In the last ten months over one hundred thousand leaflets have been distributed. About 70 per cent of this number were distributed by the Young Socialist's League.

The Los Angeles Socialists will issue the first edition of their local paper this month in twelve thousand copies. Busick has been chosen as editor.

In February, the Los Angeles comrades will give a banquet in honor of Upton Sinclair, whose new book will be off the press at that time.

In March they will give a banquet to welcome the National Executive Committee and end up with a big mass meeting in Trinity Auditorium on Sunday, March 30th.

In the State campaign next fall the Socialists will have a full ticket for all offices; assembly, supervisor, senators, judges, congressmen, making a total of forty-four candidates. —Labor World.

SOCIALISM AND AMERICANISM

Y. P. S. L. Editorial Service

The most frequent charge made against Socialism usually by professional patriots—is that it is opposed to the principles of Americanism. Exactly the opposite, of course, is true. Socialism is in harmony, if not exactly the same as true Americanism, the Americanism of the Declaration of Independence and of the Constitution; not, however, with what goes under the name of "Americanism" today but which is little more than plutocracy in democracy's clothing.

Socialism has as its primary tenet the principle that whether a person is white or black, Jew or Gentile, man or woman the same red blood of humanity flows in his or her veins and thus all are entitled to the same rights and privileges. This cardinal principle of Socialism we find eloquently stated in no less an American document than the Declaration of Independence in these words, "We hold these truths to be self-evident that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain inalienable rights among which are life, liberty, and the pursuit of happiness". This sentence is the real keynote of true Americanism and it is exactly what Socialists stand for, with the addition that to make life, liberty, and happiness a reality to the masses of the people in this modern age it is necessary that the means of production and distribution should be owned by all the people and not by a few individuals responsible to nothing except their own conscience.

Further the founders of this country intended it to be a democracy. The American Revolution was fought on the principle of "No Taxation without Representation". In other words, the American colonists insisted that in the important question of taxation they must be the final authority. Today, however, more important than taxation for the average citizen is the question of wages, of opportunities of employment, of hours and conditions of work, etc. All these vital questions are now decided arbitrarily and in so far as they are, the people as such do not rule, and democracy does not exist.

Under the guise of "Americanism" a small percentage of the population—60% of this country's wealth is owned by about 2% of the population—who now own and control the mines, mills, factories, forests, and railroads of this country, own and control in very large part the lives and happiness of the rest of the population. Because of these conditions equality has in large part disappeared and plutocracy, the rule of a few rich men for their own benefit, has taken its place. (Compare the fate of man striking for better conditions who is haled before a judge, with what happened to the perpetrators of the Teapot Dome steal).

Socialism insists that democracy and the principles enunciated in the Declaration of Independence must be restored in order that we may be truly free and says that this can only come when the people possess not only political but also economic freedom. Socialism therefore, calls upon its hearers to use the political power they still possess (the ballot) to the end that those instruments of production and distribution which are socially necessary for the life and happiness of all shall be socially owned and man, freed from the tyranny of the machine, may begin to use the machine to bring about a great and real emancipation—the freeing of all men from the harrowing cares of poverty, unemployment and destitute old age. —A. H. K.

Higher Learning Goes in for Lower Earning

This is the richest country on earth. Harvard is the richest university of the richest country on earth. A few days before Christmas the richest university of the richest country on earth bounced twenty scrub women without warning, notice and ceremony.

Thereupon, a clergyman full of good will and peace on earth, wrote to the boss of Harvard and asked why on earth these poor women were bounced on the eve of the Happy Yuletide.

Then Lowell, the Hauptmacher of Harvard, wrote to the good and inquisitive clergyman saying these twenty scrub women were discharged because the State Minimum Wage Board had urged that they be paid 37 cents an hour, which was two cents more than the University was willing to pay.

Land of boundless opportunity! For where else on earth is there a school of higher learning where scrubwomen are graduated for two cents? —The Illinois Miner.

SENTENCED AT FORTY

While the treatment of slaves in the Old South varied from state to state in some sections the slave owner who turned his slave adrift in old age was considered an anti-social citizen. If he failed to care for him properly after having sapped his working strength and he remained on the plantation the slave owner was equally condemned by his class. This policy was enforced in some regions to deprive the abolitionists of one argument against slavery.

How extensive is the policy of our ruling class in industry of discharging wage workers at the age of 40 and 45 we do not know, but trade union publications all over the country constantly complain of it. And now it is the engineers who are complaining. A speaker before the American Engineering Council at Washington recently declared that for these professional men the "forty-year dead line is a very real problem." He added that engineers in some large industries are facing the forty-year rule.

American capitalism in this respect does not measure up to the treatment of the Negro chattel in some regions of the old slave South. Labor power is treated as merchandise entitled to no more consideration than raw materials. Political revolt must follow this economic degradation of the working masses. Socialist and labor representation in legislative bodies becomes more and more an urgent need.—The New Leader.

THE BOOK OF THE MONTH

More English Articles
on Page 7